

1 KORĪTIU
Pauru Nymerohpyry Korĩtu pōkō
Neneryme
1 Corĩntios
Ekarotopo

Sero pape tymerose Pauru a Jezu Kyrixtu enetupuhnanō neneryme pata Korĩtu po. Torētyke kynexine Jezu poetory tō poko, zae pyra toehse toto exiryke omi kurā Jezu poko enetupuhxīpo. Tamorepase toto Pauru a apitoryme toytose ahtao Korĩtu pona, 18me nuno taropose ahtao eya toto amorepary poko (Atos 18.1-18). Mame atae pyra toehse toh kynexine Ritonōpo omiry poko te, oximaro toto ehtoh poko roropa. Atapiakāko toh kynexine ahno rokē ekahmaryme, Jezu ekahmaryme pyra. Naeroro toto akorehmary se Pauru kynexine atae toto ehtohme ropa Jezu omipona.

Sero pape ao

Pauru osekaro topōpyry *1.1-9*

Atapiakāko ahno ekahmaryme *1.10–4.21*

Imehnō poko enetupuhnanomo *5.1-13*

Enetupuhnanō hxirōko juize ěpataka *6.1-11*

Zae ehtoh ōkokō poko *6.12-20*

Tuaro ehtoh pytary poko *7.1-40*

Zae ehtoh onenetupuhpynō maro *8.1–11.1*

Zae ehtoh enetupuhnanō maro *11.2-34*

Zuzenu Kurā nekarory *12.1–14.40*

Kyrixtu ěsemamyry ropa, kymarokō roropa *15.1-*

Tineru ekarory Jezu poetory tō akorehmaryme
 Jutea po 16.1-4
 Aosekazumatopo 16.5-24

¹ Ynanymerohpyry moro onenerykōme Jezu poetory tomo, Korītu pōkomo. Ymaro Soxitene nase sero merory poko. Jakorōme ynororo Jezu enetuputyryke tyya. Ywy ase Pauru. Ritonōpo nymenekahpyryme ase, imehnō amorepaneme, Jezu Kyrixtu poko.

² Ynanymerohpyry moro Korītu pōkō neneryme Ritonōpo poetory tō neneryme, Jezu Kyrixtu enetupuhnanō neneryme. Toahmase matose eya tymaro oehtohkōme. Imaro toehse matose, Jezu Kyrixtu a tukurākase oexirykōke, emero Kuesēkō Jezu enetupuhnanō maro, emero pata tō punero.

³ Ynara āko ase Ritonōpo a opoko xine: “Papa Kapuaono, kure rokē opoetory tō tyriko. Torētyke pyra tyriko toto,” āko ase. Morara āko ase Jezu Kyrixtu Kuesēkomo a roropa, enara.

Kyrixtu maro kure kyritorỹko Ritonōpo mana

⁴ Kokoro rokē kure oritorỹko Ritonōpo mana Tumūkuru Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya xine. Naeroro, “Kure mase Papa,” āko ase Ritonōpo a opoko xine.

⁵ Kyrixtu maro oexirykōke emero nae exiketō sã matose. Imaro oexirykōke orēpyra exīko matose omi kurã poko imehnō zururu poko. Otupipyra roropa matose zae ehtoh waro oexirykōke.

⁶ Kyrixtu poko onetahpyrykō tonetupuhse oya xine yronymyryme. Naeroro aomipona matose.

⁷ Emero nae exiketō sã matose, Ritonōpo Zuzenu nekarory emero mapoiatose. Jezu Kyrixtu

Kuesēkō enehpōko ropa Ritonōpo mana sero pōkō neneryme emero. Aepyry ropa eraximaryme oya xine Ritonōpo Zuzenu nekarory mapoiatose.

⁸ Kokoro rokē porempāpyra oritorỹko Ritonōpo mana onenetupuhkehpyra oehtohkōme, tyrypyhpyke pyra oehtohkōme Kuesēkō Jezu Kyrixtu oepyry ropa ahtao.

⁹ Zae rokē Ritonōpo mana kyya xine. Eya toahmase matose, Tumūkuru marōme oehtohkōme, Jezu Kyrixtu Kuesēkō epeme oehtohkōme.

Atapiakāko Jezu poetory tō mana

¹⁰⁻¹¹ Wekyry tomo, Kyroe ekyry tō juruase opoko xine, ōsezusezukurukō poko. Naeroro ynara kary se ase oya xine, Kuesēkō Jezu Kyrixtu poetoryme oexirykōke, oseosezuhpyra ke ehtoko. Osypyno ke ehtoko yronomyryme. Oxisā enetupuh-toko. Oxisā tuaro ehtoko.

¹² Yrome toitoine matose ynara āko: “Pauru maro rokē ase,” āko. Imehnō: “Aporu maro rokē ase,” āko. Imehnō: “Peturu maro rokē ase,” āko roropa. Imehnō: “Kyrixtu maro rokē ase,” āko. Atae pyra matose, oxiehno exiketō samo.

¹³ Mame atae pyra awahtao xine Kyrixtu apiakāko sã matose. Ywy Pauru orihpyra exiase wewe poko omyakākōme, oorypyrykō korokatohme. Naeroro: “Pauru poetoryme tōpurihkase ywy,” kara ehtoko. “Kyrixtu poetoryme ase,” kah-toko rokene. Oseosezuhpyra ehtoko.

¹⁴ Morara exiryke tãkye ase oēpurihkara xine jexihpyry poko. Asakoro rokē tōpurihkase ya, Kyrixpu, Kaju, enara rokene:

15 “Typoe rokē tōpurihkase toto Pauru a, typoetoryme,” karyino.

16 Aō, imepỹ roropa tōpurihkase ya, Extepana, jekyrytō maro. Imehnō tōpurihkase ya ahtao zuaro pyra ase, tuenikehse.

17 Kyrixtu a tonyohse ywy ahno ĕpurihkatohme pyra. Jenyohne typoko imehnō amorepatohme. Toto amoreparyhatao ya zuaro exikety omiry sā pyra jomiry nexiase. Emese kure jomiry ahtao ynara kara mehtory: “Orēpyra Jezu Kyrixtu mana. Iirypyrymākō kurākary waro kuhse mana. Toorihse toexiryke kukurākatorỹko mana,” kara mehtory.

Kyrixtu mokyro, Ritonōpo jamitunuru, ituarōnory, enara

18 “Kyrixtu toxixihmapose wewe pokona kukurākatohkōme,” kary poko ynara āko Ritonōpo nukurākatyamo: “Tyjamitunuru ke Ritonōpo kukurākatorỹko mana toorihse Jezu exiryke kymyakākōme,” āko mā Ritonōpo nukurākatyamo. Yrome apotoimo htaka ytoketō ynara āko: “Oty katoh toorihse nae? Toiparo rokē toorihse,” āko toto ajohpe rokene.

19 Moro poko ynara tymerose Ritonōpo omiryne:

“Zuaro exiketō mā tyya xine rokē zuaro mā toto.

Yrome zuaro pyra toto ripōko ropa ase.

Sero pōkomo a tuarohxo mā toto,

yrome ya zuaro pyra toh mana,”

tykase Ritonōpo pake.

20 Morara exiryke otara āko zuarohxo exiketō nae Ritonōpo a? Otara āko orēpyra oturuketō ro-ropa nae? Imehnō ezuezuhnanō roropa? Otara āko toh nae Ritonōpo a? Arypyra: “To! Zuarohxo mā toto,” āko Ritonōpo onenetupuhpynomo sero nono pōkomo. Yrome Ritonōpo a zuaro pyra mā toto ipunaka. “Zae ynanase Ritonōpo a zuarohxo yna exiryke,” āko toh mā repe. Azahkuru rokē morara āko mā toto.

21 “Ajohpanorykomo,” āko Jezu onenetupuhpynō mā yna omiry poko Jezu enetuputyry poko. “Zuaro pyra matose,” āko mā toto yna a. “Toiparo rokē Jezu toorihse,” āko mā toto. Yrome Ritonōpo tuarohxo ipunaka. Morara exiryke Jezu onenetupuhpynō tuaro pyra tyripose, tamoreme xine Ritonōpo waro exisaromepyra toto ehtohme. Yrome Jezu poko oturunohtao rokē iirypyrymākō kurākāko ropa mana, Jezu enetuputyryhtao eya xine. Morara tyripose Ritonōpo a.

22 Ynara āko juteu tomo: “Ritonōpo jamitunuru enepoko yna a zuaro yna ehtohme. Ritonōpo jami-tunuru eneporyhtao yna a, aomipona yna exiry,” āko juteu tō repe. Mame juteutōkara ynara āko roropa: “Zuaro pyra yna ehtoh etary se ynanase. Zuarohxo exiketō omiry etaryhtao yna a Ritonōpo poe aexiry ynanenetuputyry,” āko mā kyreku tomo.

23 Yrome mokaro sā pyra ynanase. Ynara āko rokē ynanase: “Kyrixtu toorihse, okurākatohkōme, iirypyryme pyra oehtohkōme,” āko ynanase. Mame morara karyhtao yna a juteu tō netaryme tohne exīko mā toto. Morararo morara karyhtao kyreku tō netaryme: “Ajohpe rokē moro,” āko mā

toto.

²⁴ Yrome Ritonõpo nymenekatyamo a: “Kyrixtu toxixihmapose wewe pokona kymyakākõme,” kary zae mana juteu tomo a, juteutõkara a roropa. Eya xine Jezu Kyrixtu Ritonõpo jamitunuru enepõko mana, kukurākarykohtao. Eya xine zuaro Ritonõpo mana. Morara exiryke Tumükuru tyrise iirypyrymākõ pynanohneme.

²⁵ “Ritonõpo zuaro pyra mana,” āko onenetupuhpynõ repe. Yrome ahno motye zuaro Ritonõpo mana. “Ritonõpo jamihme pyra mana,” āko roropa onenetupuhpynõ repe. Yrome emero motye jamihme mana.

²⁶ Wenikehpyra ehtoko wekyry tomo, oehtopõpyrykõ poko onymenekara ro awahtao xine. Tuhke pyra mexiatose, zuaro exiketomo. Tuhke pyra mexiatose tamuximākomo. Tuhke pyra roropa mexiatose tymõkomoke exiketomo.

²⁷ “Tuaro pyra mokaro mana,” āko onenetupuhpynomo. Yrome mokaro tymenekase Ritonõpo a typoenõme toto ritohme, tuaro exiketõ hxiropotohme. “Tuisame pyra mokaro,” āko onenetupuhpynõ roropa. Yrome toto tymenekase roropa Ritonõpo a, typoenõme toto ehtohme tamuximākõ hxiropotohme roropa.

²⁸ “Mokaro xihpyry,” āko onenetupuhpynomo. “Otyeme kure nahe?” āko. “Typahsēme rokē mokaro,” āko roropa toh mǎ repe. Yrome tone-tupuhnanõ tymenekase Ritonõpo a onenetupuhpynõ penetatoh jamitunuru enahkapotohme.

²⁹ Morara tyrise Ritonõpo a kure toexirykõ poko epyrypara ahno ehtohme tõpataka.

³⁰ Mǎpyra Ritonõpo a typynanohse matose,

Jezu Kyrixtu marõme oehtohkõme. Zuario toehtoh ekarõko kyya xine mana. “Zae matose ya,” ãko Ritonõpo kyya xine, Jezu a tukurãkase kuexirykõke. Ritonõpo poenõme kure kyriatose. Kukurãkatamitukõ topehmase eya toorikyry ke rahkene.

³¹ Morara exiryke ynara tymerose Ritonõpo omiryne: “Oepyryparykõ se awahtao xine Kuesẽkõ nyrihpyry poko rokẽ epyrypatoko,” ãko.

2

Kyrixtu exixihmatopõpyry ekarory poko

¹⁻² Wekyry tomo: “Imepỹ poko Korĩtu põkõ anamorepara ase, Jezu Kyrixtu poko rokẽ toto amorepãko ase,” ase ukurohtao rokene, ytopyra ro jahtao oya xine. Jezu orikyhpyry poko ãmoreparykõ se nymyry exiase. Naeroro oehsene oya xine jahtao, jomiry tupime pyra nexiase. Jatamorepatopõpyry poko jepyrypary se pyra exiase: “Pauru otyro waro emero,” kara imehnõ ehtohme. Ritonõpo osenetupuhtoh ekarory se exiase oya xine. Zae omi ekarory se exiase. Apitoryme aomiry waro pyra sexiataose. Yrome seromaroro jarao mana.

³ Morara exiryke oya xine toytose jahtao, zehno exikety omiry sã pyra jomiry nexiase. Tykytyky tykase ywy zuno jehtopõpyryke azahkuru se pyra jexiryke Ritonõpo a.

⁴ Zae omi ekaroase oya xine. Zuario exiketõ omiry sã pyra jomiry nexiase. Yrome Ritonõpo jamitunuru ke kuamorepatose. Morarame jomiry etaryke oya xine otuarõtanohpoatose Ritonõpo Zuzenu, tyjamitunuru eneporyke oya xine.

⁵ Naeroro Jezu tonetupuhse oya xine, ahno tuarõnory ke pyra, Ritonõpo jamitunuru poe rokẽ Jezu tonetupuhse oya xine.

Zuaro Ritonõpo ehtopo

⁶ Ritonõpo Zuzenu omipona exiketõ maro zuaro exikety sã oturũko ase. Yrome Jezu onenetupuhpynõ zuaro ehtoh sã pyra jomiry mana. Itamuhpopãtyã zuaro ehtoh sã pyra roropa mana. Axĩtao rokẽ itamuhpopãtyã mana sero nono po.

⁷ Emero motye zuaro Ritonõpo mana. Aomiry ekarõko ase oya xine zuaro oehtohkõme. Pake tokare pyra Ritonõpo osenetupuhpõtopyry kynexine. “Umũkuru enetupuhnanõ kurãkãko ase aorikyry ke toto myakãme. Umũkuru sã exĩko mã toto,” tykase Ritonõpo tyya rokene, sero nono onyripyra ro tahtao. Morara katopõtopyry tokare pyra kynexine aporo. Seromaroro jarao mã rahkene.

⁸ Yrome Ritonõpo osenetupuhpõtopyry waro pyra sero põkõ tuisary tõ kynexine. Zuaro tahtao xine Kuesẽkõ onexixihmapopyra toh exiry wewe pokona. Emero motye Kuesẽkõ kure exiry mana, tuisamehxo exiry, enara.

⁹ Moro poko ynara tymerose Ritonõpo omiryne: “Tynekarory kurã kurãkãko Ritonõpo mana ekarotohme typyno exiketomo a.

Onenepitopyra sero nono põkõ mana,
onetapitopyra roropa, onenetupuhpitopyra
roropa mã toto Ritonõpo nyrihpyry kurã
poko,
tynekaroryme typyno exiketomo a,”
me tymerose.

10 Yrome moro poko kymarokō tutu-arōtanohpose Ritonōpo Zuzenu a, Ritonōpo nosenetuputyhpyry poko. Tuzenu tonehpose kukurohtaka xine zuaro kuehtohkōme. Emero oneto Ritonōpo Zuzenu mana. Ritonōpo osenetupuhtoh waro mana zuaro pyra imehnō ahtao ro.

11 Kuosenetuputyrykō waro pyra imehnō mana. Kymarokō rokē zuaro. Moro saaro Ritonōpo Zuzenu rokē Ritonōpo osenetuputyry waro mana.

12 Jezu enetupuhnōko sytatose. Naeroro Jezu onenetupuhpynō zuzenu kukurohtao xine pyra mana. Ritonōpo Zuzenu rokē tonehpose Ritonōpo a kukurohtaka xine, kuamorepatohkōme, emero inekarohpyry waro kuehtohkōme.

13 Morara exiryke ahno a rokē pyra tamorepase ynanase. Ritonōpo Zuzenu a tamorepase ynanase. Naeroro kytamurukō namorepatopōpyry ke pyra imehnō amorepāko ynanase. Ritonōpo Zuzenu namorepatopōpyry ke rokē Zuzenu nae exiketō amorepāko ynanase.

14 Yrome Ritonōpo Zuzenu maro pyra exiketō inekarotyā anapoipyra mā toto onenetupuhpyra toexirykōke. “Otāto tynekarory ekarōko Ritonōpo nae?” āko mā toto. “Oty katohme moro apoīko mokaro nae?” āko roropa toh repe oseyā rokene, Ritonōpo Zuzenu maro pyra exiketomo. Ynara exiryke, Ritonōpo Zuzenu nae exiketō rokē inekarotyā kure exiry enetupuhnōko.

15 Ritonōpo Zuzenu nae awahtao xine emero rokē toehse ahtao zae ehtoh enetupuhnōko matose. Mame ōmirykō eunopyry se imehnō ahtao oneunohpyra ekurehnōko mā toto, zae rokē

oexirykōke.

¹⁶ Ȳnara tymerose Ritonōpo omiryne:

“Ritonōpo osenetupuhtoh waro pyra imehnō
mana.

Amorepary waro ehsaromepyra roropa mǎ
toto.

Tamorepaneke pyra ynororo mana ipunaka.

Tamoreme zuaro ynororo,”

ǎko.

Mǎpyra Kyrixtu poe osenetupuhnōko sytatose,
kukurohtao xine Zuzenu exiryke.

3

Ritonōpo poetory tomo

¹ Wekyry tomo, tomeseke sǎ oturūko ase oya
xine, Jezu enetupuhsenǎ sǎ oexirykōke, Ritonōpo
Zuzenu omipona nymyry pyra oexirykōke roropa.
Ritonōpo Zuzenu maro nymyry awahtao xine ty-
oro jotururu exiry oya xine. Ȳrome aomipona
pyra oexirykōke Jezu waro pyra exiketō zururu sǎ
ourutorỹko ase.

² Poeto pitiko ahtao suhsu ke auhpǎko jē mana.
Poeto pitiko sǎ matose Ritonōpo enetuputyry
poko. Morara exiryke Ritonōpo omiry tupimākara
rokē ekaroase oya xine. Aomiry tupimǎ
onetara mexiatose enetupuhsenǎ sǎ oexirykōke.
Morararo matose seromaroro. Aomiry tupimǎ
onetara ro matose,

³ Jezu onenetupuhpynō sǎ oexirykōke, Zuzenu
maro pyra exiketō samo. Zumoxike matose. Os-
eosezuhnōko roropa matose. Morara awahtao
xine Jezu onenetupuhpynō sǎ matose, Zuzenu
maro pyra exiketō samo. Naeroro tupimǎ ke
ǎmorepara xine ase.

⁴ Ynara āko toitoine matose: “Pauru marōme rokē ase,” āko. Imehnō: “Aporu marōme ase,” āko. Morara karyhtao oya xine oxiehnokō sā matose. Jezu onenetupuhpynō sā matose.

⁵ Yrome tuisame pyra Aporu mana. Tuisame pyra ase roropa. Ritonōpo namotome rokē ynanase, Jezu Kyrixtu poko imehnō amorepananōme. Tamorepase yna a oexirykōke Jezu poetoryme toehse matose. Kuesēkō nyrohmanohpotopōpyry poko rokē erohnōko ynanase, aomipona.

⁶ Otyro puhturu arykary sā Kyrixtu ekarory mana. Ywy osemazuhme Kyrixtu ekaroase oya xine. Mame Kyrixtu omiry poko āmoreparykō otyro ehxikary sā mana. Aporu toerohse ŷkapo āmoreparykō poko Kyrixtu omiry poko. Mame otyro ahtanohponeme Ritonōpo mana. (Moro saaro typoetoryme oriatose Ritonōpo. Ritonōpo rokē onenetupuhpynomo a Tumūkuru enetupuhpory waro mana.)

⁷ Naeroro Kyrixtu ekaronanō mā ime nymyry pyra mā toto. Aomiry poko imehnō amorepananō roropa ime nymyry pyra mā toto. Ritonōpo rokē ime kuhse mana, ipoe enetupuhnanōme toehse kuexirykōke.

⁸ Oxipākō mokaro Kyrixtu ekaronanomo, aomiry poko amorepatōkomo, enara. Imeīpo typoetory tō epehmāko Ritonōpo mana, toto erohtamitume. Zae erohketō epehmāko kure mana. Zae pyrahme sā toerohse ahtao pitiko rokē toto epehmāko mana.

⁹ Ritonōpo tupi sā matose. Tupito esē tutupi pyno exiry sā opyno xine Ritonōpo mana. Ri-

tonõpo tupi poko erohketõ sã ynanase Aporu maro. ãmorepatorỹko ynanase.

Tapyi esẽ tytapyĩ pynanopyry sã roropa opy-nanohtorỹko Ritonõpo mana. Itapyĩ sã matose.

¹⁰ Tapyi apõ sã Kyrixtu mana. Morara exiryke Kyrixtu ynanekaroase oya xine enetupuhtohme oya xine. Ritonõpo a tyjमितunuru tokarose ya Kyrixtu ekarotohme onenetupuhpitopynomo a. Kyrixtu ekaroryhtao eya xine tapyi apõ rĩko sã ase. Mame ýkapo imehnõ mã Kyrixtu omiry poko mokaro amorepãko jesahpyo. Mokaro amorepananõ mã tapyi amonanõ sã mã toto. Kure mã toto, zae imehnõ amoreparyhtao eya xine.

¹¹ Ritonõpo a Jezu Kyrixtu tonehpose xiaro, sero nono pona. Toiro ynororo, imepỹ pyra. Jezu enetuputyryke rokẽ kyya xine Ritonõpo poenõme exĩko sytatose.

¹² Imehnõ amorepananõ mã tapyi amonanõ sã mana. Toitoinẽ tapyi amõko sã mã toto okynã ehtohme, uuru ke te, parata ke te, topu kurã ke roropa sã tyrĩko mã toto. Mokaro sã matose zae imehnõ amoreparyhtao oya xine. Yrome imehnõ mã axĩtaonato sã rokẽ tapyi amõko mã toto, wewe ke te, airiki ary ke te, paruary ke, enara. Mokaro sã exĩko sytatose zae pyra imehnõ amoreparyhtao kyya xine.

¹³ Mame apoto toehse ahtao tapyi zatyry enẽko sytatose. Yrome okynã exikety ke tamose ahtao zahpyra mana. Moro saaro Kyrixtu oehtoh ropa po. Kure imehnõ tamorepase ahtao kyya xine zae toto amorepatopõpyry kyya xine enẽko sytatose. Yrome zae pyra imehnõ tamorepase ahtao kyya xine moro enẽko roropa sytatose, Kyrixtu oepyyry

ropa ahtao.

¹⁴ Mame tapyi zahpyra ahtao tapyi esē tytapyike ro exīko mana tozehse apoto ahtao. Mokyro saaro zae imehnō amorepananō Ritonōpo nekarory kurā apoīko mā toto toerohtamitukōme.

¹⁵ Yrome jatyhpyry esemy tytapyike pyra exīko, tyahse exiryke. Mokyro saaro azahkuru imehnō amorepananō epehpyry kurā anapoipyra mā toto. Māpyra toto pynanoohnōko otarame Ritonōpo mana apoto htae anymyhpyry samo.

¹⁶ Ritonōpo tapyī sā matose, Ritonōpo Zuzenu okurohtao xine exiryke. Moro waro matose.

¹⁷ Ritonōpo tapyī kararapyryhtao Ritonōpo mā tytapyī ryhmahpō ryhmāko. Kure Ritonōpo tapyī mana. Xihpyryme pyra mana. Kymarokō Ritonōpo tapyīme sytatose. Naeroro azahkuru āmorepananō wānohnōko Ritonōpo mana, tytapyī kurā ryhmananō sā toto exiryke.

¹⁸ Osenekunohpopyra ehtoko Jezu onenetupuh-pynomo a. “Emero zuaro ase,” karyhtao oya xine, moro waro ehtoh irumekatoko, Ritonōpo poe zuaro kuhse oehtohkōme.

¹⁹ “Zuarohxo ynanase,” āko Jezu onenetupuh-pynomo. Yrome Ritonōpo ynara āko eya xine: “Rowohpe matose ipunaka,” āko. Ynara tymerose Ritonōpo omiryne: “ ‘Zuarohxo ywy,’ kananō mā osenekunohnōko rokene zuaro toehtopōpyrykōke. Otupīko mā toto. Tutūtatohkō ropa zupīko sā mā toto,” āko.

²⁰ Ynara tymerose roropa Ritonōpo omiryne: “Otyme kure Ritonōpo a, ynara kananō osenetupuh-toh nahe? ‘Imehnō motye zuarohxo ywy,’

kananõ osetupuhtoh otyme kure Ritonõpo a? Arypyra ipunaka,” tymerose.

²¹ Morara exiryke: “Imehnõ motye zuarohxo yna,” kara ehtoko. Seromaroro emero nae exiketõme matose Kyrixtu oesëkõme exiryke.

²² Ywy Pauru, ãkorehmanekõme ase Kyrixtu poe, Aporu roropa te, Peturu roropa. Sero nono tõkehko tyrise Ritonõpo a oesarykõme. Orihpyra ro awahtao xine opyno xine mana. Oorikyrykohtao opyno xine ro mana. Seromaroro opyno xine mana. Opyno xine exikehpyra roropa mana.

²³ Mame Kyrixtu oesëkõme mana. Kyrixtu esëme Ritonõpo mana. Naeroro esëme sã roropa matose Ritonõpo nyrytã esëme.

4

Kyrixtu akorehmananomo

¹ Kyrixtu akorehmananõ pyno ehtoh sã yna pyno ehtoko, Ritonõpo omiry ekaronanõme yna exiryke. Tokare pyra Ritonõpo osetupuhtopõpyry kynexine aporo. Yrome seromaroro tõsenetupuhtopõpyry tokarose yna a zuaro yna ehtohme, ekarotohme ropa imehnomo a.

² Ynara ãko typoetoke exikety typoetory tomo a: “Imepỹ omipona pyra ehtoko, jomipona rokë ehtoko,” ãko. Moro saaro morara ãko Ritonõpo tõmiry ekaronanomo a. Tõmipona toto se ynororo mana.

³ Otara kara ase: “Zae Pauru mana,” karyhtao oya xine. Imehnomo a roropa: “Zae pyra Pauru mana,” karyhtao, otara kara ase. Imehnõ popyra

onekaropyra ase. “Zae pyra m̃a toto,” kara ase. “Zae pyra ase,” kara ase roropa ypoko.

⁴ Ya zae rokē ase. Yrome otarame jukurākatopōpyry Ritonōpo a waro pyra imehnō mana zae jehtoh waro jahtao ro. Yrome Kuesēkomo a: “Pauru zae mana,” karyhtao, zae nymyry ase.

⁵ Morara exiryke Kuesēkō oehpyra ro ahtao: “Popyra matose Ritonōpo a,” kara ehtoko imehnomo a. Imeīpo jūme rokē kuapiakatorỹko Kuesēkō mana, toehse ropa tahtao. Morara ahtao kynyrihpyrykō enepynỹpo tō zumakapōko mana, kuosenetupuhpōpyrykomo, kypenatatopōpyrykomo, enara. Morarame: “Kure mase ya,” āko Ritonōpo zae exiketomo a.

⁶ Wekyry tomo, opyno xine jexiryke yna poko kuurutou, ypoko, Aporu poko, enara. Āmorepatohkōme kuurutou zae oehtohkōme, Ritonōpo omiry omipona oehtohkōme, imehnō onpyrypara ehtoko. “Mose kure. Mose popyra,” kara ehtoko. Kure rokē ehtoko emero a.

⁷ Oxisā matose imehnō maro Ritonōpo a. Eya imehnō motye pyra matose. Ritonōpo nekarohpyryme okyryrykō mana, emero. Morara exiryke kure oexirykō poko epyrypara ehtoko, Ritonōpo poe rokē kure oexirykōke.

⁸ Otarāme azahkuru matose ynara āko: “Otyro se pyra ynanase, emero nae,” āko matose. “Tymōkomoke ynanase, porehme,” āko roropa matose repe. Yrome azahkuru matose. Tuisame s̃a matose tuisame pyra yna ahtao, Aporu maro. Tuisame nymyry awahtao xine tākye jexiry, amaro xine tuisame ynanexiry roropa.

9 Ynara enetupuhnōko ase, Ritonōpo nymenekatyāme yna ahtao ro imehnō amorepananōme, tuisame pyra ynanase. Imehnō namotome sã rokē ynanase. Orihketōme sã tyrise ynanase, jarao orihmaposē samo emero tonesēme, kapuaōkō neneryme, nono pōkō neneryme, enara.

10 Kyrixtu onenetupuhpynomo a rowohpe ynanase Kyrixtu enetuputyryke yna a. Māpyra amarokomo Kyrixtu maro oexirykōke tuaro matose toehse. Onenetupuhpynomo a orēnōko ynanase. Yrome amarokō orēpyra matose eya xine. Yna se pyra mā toto. Yrome kure rokē oritorỹko mā toto.

11 Emitapānōko ynanase. Tuna zehnāko roropa ynanase. Upōpo xihpyry ke tōtupohtose ynanase. Typipohse ynanase. Tosake pyra yna exiryke, ytoytōko rokē ynanase pata tō poro.

12 Erohkehpyra ynanase yronomyryme yna napyry epekahtohme. Imehnomo a typoihtose yna ahtao zae rokē toto ezuhnōko ynanase. Ynahtomaryhtao eanahtōko rokē ynanase.

13 Omi xihpyry ke typoihtose yna ahtao kure rokē ezuhnōko ynanase. Typahsēme sã yna ekarōko imehnō mana, itumekyhpyry sã yna rīko mā toto.

14 Ohxirorykō se pyra ase repe. Morohne ymerono āmorepatohkōme, opyno xine jexiryke, ypoenōme sã oexirykōke.

15 Āmorepatōkō ikuhpỹme tomāse ahtao ro, Kyrixtu omiry poko toiro rokē omykōme mana. Tamorepase ya oexirykōke Jezu Kyrixtu tonetupuhse oya xine. Morara exiryke omykōme

ase, osemazuhme tamorepase ya oexirykōke.

¹⁶ Naeroro ajohpāme sã kypoenohtoko ysã oehthokōme.

¹⁷ Morara exiryke Timoteu aropōko ase oya xine. Umūkurume mana Kuesēkō enetuputyryke eya. Tymoise roropa ywy eya. Ipyno ase yronymyryme. Otuarōtanohtorỹko ropa mana zae jehtoh poko Kyrixtu Jezu enetuputyryke ya. Imehnō amorepatopōpyry poko roropa ya ourutorỹko mana. “Pata tō punero zae imehnō amorepāko Pauru mana, zae toto ehtohme tysaaro, Jezu poetory tō oximōtohtao,” āko oya xine mana.

¹⁸ Toitoine matose epyrypāko, ytopyra jekaroryke oya xine repe.

¹⁹ Yrome Ritonōpo jaropory se ahtao ytōko ase, okynā pyra, oenese xine. Mokaro otururu waro ase. Yrome amaro xine jahtao ywy roro epyrypaketō nyriry enēko ase. Otarāme Ritonōpo jamitunuru nae mǎ toto. Otarāme aryryra mǎ toto.

²⁰ Ritonōpo enetupuhnōko sytatose kuesēkōme. Omihpo rokē kara moro. Ritonōpo jamitunurume mana.

²¹ Oty kurehxo oya xine nae? Oorypyrykō poko ouruse xine jytory kure oya xine nae? Omi kurā ke ouruse xine jytory kure oya xine nae, oeahmase xine? Opyno xine jexiry kure oya xine ahtao oorypyrykō irumekatoko.

5

Typyxiā kuroko nohpo tō poko

¹ “Toiro Korītu pō tumy pyty maro toehse mana, Jezu poetoryme tahtao ro,” tykase oehsenā ya.

Morara popyra Ritonõpo a. Ritonõpo waro pyra exiketõ roropa morara sã ahtao ihxipỹke exiry tyyrypyrykõ poko.

² Morara awahtao xine toiparo rokẽ: “Kure ynanase,” ãko matose. Epyrypara ehtoko kure oexirykõ poko. Emynyhmatoko hkoty mokyro rypyry poko. Mame mokyro iiryryryme exikety emynyhmara ahtao tyyrypyry poko Ritonõpo maro oturutoh taka onẽmapopyra ehtoko. Amaro xine õximõtõhkõ taka onẽmapopyra ehtoko.

³ Ywy ase, ameke repe. Yrome amaro xine ro ase ukurohtao. Pitiko rokẽ pyra osenetupuhnõko ase roropa opoko xine. “Mokyro popyra Ritonõpo a tyyrypyry poko exiryke,” ãko ase Jezu Kyrixtu poe. Amaro xine jahtao morararo ykary oya xine. Naeroro mokyro maro oximõpyra ehtoko.

⁴ Mame õximomyrykohtao Jezu Kyrixtu amaro xine mana. Kokoro rokẽ kymaro xine mana, ky-jamihtanohtorỹko. Ywy roropa amaro xine sã ase josenetuputyryke opoko xine.

⁵ Naeroro Jezu jamitunuru poe mokyro iiryryryme aexihpyry a ynara kahtoko: “Joroko tamuru oesẽme mana,” kahtoko eya, tyyrypyry xihpyry se pyra aehtõhme ropa. Otarãme orihnõko mana. Yrome tyyrypyry rumekary ropa ahtao eya orihpyra ro ahtao ipynanohnõko Ritonõpo mana Kuesẽkõ oepyry ropa ahtao.

⁶ Toiparo rokẽ: “Kure ynanase,” ãko matose, zae pyra oexirykõke. Ynara zuaro matose, iporutatoh pitiko rokẽ repe, yrome tõximõse ahtao tiri-iku maro, moro pão risẽ tytororo iporutakety me exiko. Moro sã iiryryryme exikety mana. Toiro tyyrypyry poko exikety amaro xine ahtao, okynã

pyra imehnõ mã morararo isã exĩko, tyrypyrykõ poko.

⁷ Oorypyrykõ irumekatoko emero porehme. Oorypyrykõ poko pyra awahtao xine iiryryryme pyra matose. Tyrisenã sã matose. Pake kaneru mūkuru totapase juteu tomo a toytorykohtao Ejitu poe. Kaneru mūkuru totapase orihpyra tapyi taõkõ ehtohme. Mokyro saaro Jezu Kyrixtu toorihse orihpyra kuehtohkõme. Oseahmatoh Paxikoa riryhtao juteu tomo a, atãkyemãko mã toto kaneru mūkuru orihtopõpyry poko tytamurukõ orihpyra ehtohme. Moro saaro wenikehpyra sehtone ro-ropa Jezu orihtopõpyry poko kymyakãkõme, orihpyra kuehtohkõme.

⁸ Jezu kynorihne kymyakãkõme, orihpyra kuehtohkõme. Naeroro kyyrypyrykõ surumekatone. Kyyrypyrykõ poko pyra sehtone. Zae rokẽ sehtone ipunaka. Imehnõ onenekunohpyra sehtone. Morara kuahtao xine atãkyemãko sytatose Jezu orihtopõpyry poko, juteu tõ atãkyematoh saaro kaneru mūkuru etapatopõpyry poko.

⁹ Osemazuhme pape ymeroase onenerykõme ynara katohme oya xine: “Osepeme pyra ehtoko nohpo tõ poko exiketõ maro, tynio kuroko imehnõ orutua poko exiketõ maro roropa.”

¹⁰ Ritonõpo waro exipitopyra exiketõ poko morara kara akene. Toipe mokaro iiryryryme. Imehnõ nohpo poko toto, tyamene se mã toto. Ematonãko roropa mã toto. Joroko tõ poko mã toto Ritonõpo myakãme. Mokaro maro se pyra kuahtao xine sero nono rumekary se sehtory.

¹¹ Ynara kary se rokẽ exiase oya xine: “Jezu poetoryme ase,” kananõ mã imehnõ nohpo poko

ahtao mokaro maro pyra ehtoko. Tyamene se exiketomo te, joroko tō eahmananomo Ritonōpo myakāme te, imehnō kerekeremananomo te, etŷketomo te, imehnō poko enupunara exiketomo, enara. Mokaro maro pyra ehtoko. Otuhtoh po porohpyra ehtoko toto maro, kary se exiase oya xine.

¹²⁻¹³ Ritonōpo onenetupuhpyra exiketomo a: “Zae pyra matose,” kara ase. Ritonōpo rokē toto apiakāko mana imeīpo. Yrome Jezu waro exiketō zae pyra ahtao zae pyra toto ehtoh poko enetupuhpotoko. Ynara tymerose exiryke Ritonōpo omiryne: “Mokyro iirypyryme aexihpyry aropotoko owinoino xine,” me tymerose. Naeroro iirypyryme aexityā aropotoko owinoino xine.

6

Jezu poetory hxirōko terekatu netaryme, oty katohme?

¹ Atakorōme matose Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya xine. Oxiehno toehse awahtao xine imepŷ Jezu poetory maro, terekatu a mokyro anaropyra ehtoko Jezu poetory kara a. Kurehxo imepŷ Jezu poetory a oytorykomo zae ehtoh waro oehtohkōme.

² Etatoko pahne, Ritonōpo poetoryme kuexirykōke, sero etyhpyry po sero nono pōkō apiakāko sytatose Ritonōpo omi poe. Tyrypyrykō poko aexityā apiakāko sytatose zae exiketō winoino. Morara exiryke atae pyra toehse awahtao xine imepŷ Jezu poetory maro zae ehtoh enetupuhtoko. Ataomirotoke ropa āmoreme xine.

³ Etatoko pahne, Ritonõpo nenyohtyã kapuaõkõ apiakãko roropa sytatose, zae exiketõ ekarõko sytatose, tyyrypyhpyke exiketõ ekarõko roropa sytatose, enara. Morara ahtao oxiehno toehse kuahtao xine ro zae ehtoh enetuputyry tupime hkopyra kyya xine.

⁴ Naeroro oxiehno toehse awahtao xine oty katoh zae ehtoh ekaropõko matou Jezu poetory kara a?

⁵ Ehxiropyra hmatou, Jezu onenetupuhpynomo a oytorykohtao? Toiro tokoh zuaro exikety amaro xine nah? Atae pyra awahtao xine, eya ytotoko zae ehtoh enetupuhtohme.

⁶ Seroae oxienonohnõko matose. Imepỹ Jezu poetory hxirõko matose terekatu ãpataka, Jezu poetory kara. Zae pyra matose morara awahtao xine.

⁷ Jezu poetory hxiroryhtao oya xine terekatu ãpataka Jezu onenetupuhpynõ sã matose ipunaka. Kurehxo oya xine: “Oty kara,” kary, tyhtomase awahtao xine. Kurehxo tomatonanhse awahtao xine: “Oty kara,” kary oya xine.

⁸ Yrome imehnõ ryhmãko matose. Imõkomory ematonanohnõko matose Jezu poetoryme toto ahtao ro.

⁹ Etatoko pahne, zuaro matose, tyyrypyrykõ poko exiketõ Ritonõpo esaka ytopyra ekurehnõko mana. Osenekunohpyra ehtoko. Imehnõ nohpo poko exiketõ mã omõpyra Ritonõpo esaka ekurehnõko te, imehnõ orutua poko exiketomo te, orutua kõ roropa oxipoko xihpyry exiketomo te, joroko tõ eahmananõ Ritonõpo myakãme omõpyra mã toto.

¹⁰ Omato komo te, tyamene se exiketomo, etỹketomo te, imehnõ kerekeremananomo,

imehnõ ryhmananomo roropa, mokaro mǎ Ritonõpo nekarory anapoipyra ekurehnõko, omõpyra mǎ toto Ritonõpo esaka.

¹¹ Toitoinē mokaro sǎ mexiatose, Jezu onenetupuhpyra ro awahtao xine. Yrome seromaroro Ritonõpo a oorypyrykõ tykorokase mana. Tymenekase matose eya typoenõme oehtohkõme, tõmipona oehtohkõme. “Zae matose ya,” ãko Ritonõpo mana Kuesëkõ Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya xine, Ritonõpo Zuzenu kukurohtao xine exiryke roropa.

Kure Ritonõpo riry poko kyya xine

¹² Otarǎme ynara ãko matose ya: “Ywy ase Kyrixtu poetoryme. Naeroro emero rokë poko jahtao azahkuru pyra ase,” ãko matose. Ý, otarame azahkuru pyra mase repe. Yrome emero hkopyra kure oya xine mana. Azahkuru pyra ahtao ro emero hkopyra ipoko ase yyrypyry a ymykyryino ropa.

¹³ Imepÿ roropa otarame ynara ãko: “Tonahsë nae sytatose ãmatohme waku aka. Tuahke sytatose tonahsë omõtohme,” ãko. Ý, zae ro mana. Yrome imeïpo moro asakoro enahkapõko Ritonõpo mana, kynapyrykomo, kuakurukomo, enara. Kuokokõ tyrise Ritonõpo a kyyrypyrykõ poko pyra kuehtohkõme, imepÿ nohpo poko pyra, imepÿ nio poko pyra, orutua kõ poko pyra, enara. Ritonõpo Zuzenu esaryme tyrise sytatose Kuesëkõ omipona kuehtohkõme. Ritonõpo Zuzenu omipona pyra kuahtao xine toiparo rokë taro sytatose.

¹⁴ Kuesëkõ tõsemãkapose ropa Ritonõpo a aorihxïpo. Moro saaro kymarokõ ãsemãkapõko ropa

mana toorihse kuahtao xine. Tyjamitunuru ke kuẽsemãkapotorỹko ropa mana.

¹⁵ Etatoko pahne, Jezu enetupuhnanõme awah-
tao xine õkokõ Kyrixtu zokome mana ikyryryme
toehse oexirykõke. Morara exiryke imepỹ nohpo
poko jahtao popyra ase ipunaka, Kyrixtu zoko
aroryke ya mokyro poko. Naeroro imepỹ nohpo
poko pyra ehtoko ipunaka.

¹⁶ Etatoko pahne, imepỹ nohpo poko tahtao,
toiro pũme sã exĩko orutua mana imaro. Ynara
tykase Ritonõpo exiryke moro poko: “Mokaro
asakoro toiro pũme sã exĩko mã toto,” tykase.

¹⁷ Yrome Kuesẽkõ omipona kuahtao xine toiro
sã exĩko sytatose imaro, toiro zuzenu maro exĩko
sytatose Kyrixtu Zuzenu maro.

¹⁸ Orutua komo, opyty kara maro pyra ehtoko
ipunaka. Xihxi tomo, imepỹ nio maro pyra
ehtoko ipunaka. Iirypyry nae tyoro. Ipoko ahtao
otarame kupũkõ onyryhmara repe. Yrome imepỹ
nohpo poko awahtao xine opũkõ ryhmãko roropa
matose.

¹⁹ Wenikehpyra ehtoko, kuokokõ Ritonõpo
Zuzenu esaryme mana. Kukurohtao xine mã
ynororo, kyya xine tokarose Ritonõpo a exiryke.
Naeroro opũkõ esẽme pyra matose. Ritonõpo rokẽ
oesẽkõme mana.

²⁰ Oorypyrykõ tykorokase Ritonõpo a. Kyrixtu
orihtopõpyry ke oorypyrykõ topehmase eya.
Morara exiryke tuaro ehtoko kure rokẽ
oehtohkõme. Morarame kure rokẽ awahtao
xine: “Kure Ritonõpo mana. Emero motye kuhse
imehxo mana,” ãko onenetupuhpynõ mã Ritonõpo
poko, kure oehtohkõ eneryke tyya xine.

7

Oururukō se ase opytarykō poko, oniotarykō poko, enara

¹ Onymerohpyrykō yneneryme enease. Moro poko ynara mekaroposatose ya: “Yna pytary zae Ritonōpo a nae?” matose.

Etatoko pahne, opytarykō se pyra awahtao xine zae ro matose, nohpo poko pyra awahtao xine ipunaka.

² Yrome tuhke iirypyrymākō nae. Pytara toh repe imehnō pyxiā poko toehtohkōme. Popyra mā toto. Morara exiryke kurehxo ya orutua kō pytary type toto ehtohme. Morararo nohpo tō roropa, iniotarykō kure ya tynioke toto ehtohme emero.

³ Orutua komo, kure ehtoko opyxiākō maro. Opyty amaro se ahtao imaro exiko. Opyxiākō tymoise oya xine ahtao kure iniome matose. Xihxi tomo, amaro se onio ahtao imaro ehtoko. Oniokō tymoise oya xine ahtao kure matose.

⁴ Xihxi tomo, ōkokō esēme nymyry pyra matose. Tosēke matose, oniokō ke. Morararo orutua komo, ōkokō esēme nymyry pyra matose. Tosēke matose opyxiākō ke.

⁵ Xihxi tomo, oniokomo a: “Amaro se pyra ase,” kara ehtoko. Morararo orutua komo: “Amaro se pyra ase,” kara ehtoko opyxiākomo a. Ynara karyhtao oya xine: “Oximaro pyra sehne aporo,” karyhtao oya xine asakoro ro, yronymyrymehxo Ritonōpo maro ōtururukō poko oehtohkōme, kure. Tuhke pyra onyhtoko oximaro pyra. Imēipo oximaro ehtoko ropa imehnō poko penetara oehtohkōme, iirypyryme oripyra xine joroko tamuru ehtohme.

⁶ “Opytatoko kēty,” kara ase. “Oniotatoko kēty,” kara roropa ase, nohpo tomo a. Opytarykō se awahtao xine, opytatoko. Zae matose. Xihxi tomo, oniotarykō se awahtao xine oniotatoko.

⁷ Tākye ase tyye pyra jehtoh poko. Orutua kō emero ysā toto ahtao kure ya exiry. Yrome Ritonōpo osenetupuhtoh kypoko xine oxisā pyra mana. Toitoine Ritonōpo poe pytara mā toto. Iirypyryme pyra roropa mā toto. Imehnō Ritonōpo poe ro pytāko mā toto. Tupime otarame eya xine exiry tyye pyra toto ahtao. Otarāme tyyrypyrykō poko exiry toto. Naeroro kurehxo Ritonōpo a ipytarykomo tyyrypyrykō poko pyra toto ehtohme.

⁸ “Pytara ehtoko,” āko ase pytara ro exiketomo a. “Niotara ehtoko,” āko ase niotara ro exiketomo a, pyt̄ypo tomo a, enara. Kurehxo ya toiroro oexirykomo ysaaro.

⁹ Yrome typenekehse awahtao xine oniotatoko, opytatoko, enara. Kurehxo Ritonōpo a oerēnarykomo, popyra openetarykō poko oexirykomo, tynioke pyra awahtao xine, tyye pyra roropa awahtao xine.

¹⁰⁻¹¹ Tynioke exiketomo, oniokō onurumekara ehtoko. Morara āko ase Kuesēkō omi poe, ypoe rokē pyra. Oniokō rumekaryhtao oya xine imep̄y maro pyra ehtoko. Otarāme oxise exīko ropa matose oniokō maro. Morara ahtao oniokō maro exīko ropa matose. Morararo tyye exiketomo, opyxiākō onurumekara ehtoko.

¹² Imehnō Jezu poetory tomo a ypoe ro ynara āko ase, Kuesēkō nymeropohpyry kara: “Opyxiākō

Jezu onenetupuhpyra ro ahtao, yrome amaro xine se ro toto ahtao, toto onurumekara ehtoko.”

¹³ Morararo matose nohpo tomo. “Oniokō Jezu onenetupuhpyra ro ahtao, yrome amaro xine se ro toto ahtao, toto onurumekara ehtoko.”

¹⁴ Toto onurumekara awahtao xine kure oniokō rīko Ritonōpo mana Jezu onenetupuhpyra toto ahtao ro. Kure toto rīko Ritonōpo mana opokoino xine amaro xine toto exiryke typyxiākō onurumekara toto exiryke. Morararo kure opyxiākō rīko Ritonōpo mana Jezu onenetupuhpyra toto ahtao ro Jezu poetory maro toto exiryke tyiniokō onurumekara toto exiryke. Morara pyra ahtao opoenōkō Ritonōpo waro pyra exiketō poenō sã rokē exiry. Yrome kure toto rīko Ritonōpo mana, typoetory maro toto exiryke.

¹⁵ Mame oniokō Jezu poetory kara ahtao, mame orumekarykō se toto ahtao, Jezu poetoryme awahtao xine, otara pyra orumekatorỹko mã toto. Opyxiākō Jezu poetoryme pyra ahtao, mame orumekarykō se toto ahtao, Jezu poetoryme oexirykōke, otara pyra orumekatorỹko mã toto. Morarame turumekase awahtao xine opyxiākomo a, oniokomo a roropa Jezu poetoryme awahtao xine tymyhpokase ropa sã matose. Naeroro: “Jurumekara exiko,” kara ehtoko oniokomo a, opyxiākomo a roropa. Toto maro oxiehno pyra kuexirykō se Ritonōpo mana.

¹⁶ Naeroro xihxi tomo, oniokō onurumekara ehtoko. Otarãme opokoino xine onio Jezu enetupuhnōko mã toto. Orutua komo, opyxiākō onurumekara ehtoko. Otarãme opokoino xine opyxiākō Jezu enetupuhnōko mã toto.

Ritonõpo omipona ehtoko

17 Tyjमितunuru ekarõko Ritonõpo kyya xine mana orẽpyra kuehtohkõme inyrohmanohpotoh poko. Naeroro aomipona ehtoko. Toerohthoke mexiatose Jezu enetuputyryhtao oya xine. Moro erohtoh onurumekara ehtoko. Ipoko erohtoko ro. Morararo Jezu poetory tõ amorepãko ase emero pata tõ punero.

18 Tysahkase aexityãme awahtao xine Jezu poetoryme toehse awahtao xine asahkatopõpyry poko torẽtyke pyra ehtoko. Morararo matose onysahkara awahtao xine Jezu poetoryme toehse awahtao xine esahkapopyra ehtoko.

19 “Jomipona nymyry matou?” äko rokẽ Ritonõpo kyya xine mana. “Opihpyry mysahkatou?” kara ynororo kyya xine. “Onysahkara ro matou?” kara roropa mana.

20 Toerohthoke mexiatose okohmarykohtao Ritonõpo a typoetoryme oehthokõme. Morararo ehtoko, oerohtohkõ poko erohtoko ro.

21 Toitoinẽ imepỹ namotome mexiatose tykohmase awahtao xine Ritonõpo a. Otara kara. Oesẽkõ poetoryme erohtoko ro. Yrome tokumẽtasão apoiry waro awahtao xine apoitoko.

22 Namoto tõ ytoytõko tamoreme xine pyra. Tosẽkõ omipona rokẽ ytoytõko mã toto. Yrome namoto tõ Jezu poetoryme toehse ahtao namotome pyra sã toehse ropa mã toto. Kuesẽkõ omipona rokẽ toehse mã toto. Mãpyra namotome pyra awahtao xine Kyrixtu enetuputyryhtao oya xine Kyrixtu namotome toehse matose, oesẽkõme toehse aexiryke.

23 Topehke typynanohse matose Ritonõpo a.

Naeroro imepỹ namotome pyra ehtoko. Kyrixtu omipona rokẽ ehtoko.

²⁴ Wekyry tomo, typynanohse awahtao xine Ritonõpo a aomipona toehse mexiatose. Morararo ehtoko, seromaroro. Aomipona exikehpyra ehtoko. Onurumekara ehtoko Ritonõpo maro awahtao xine.

Niotara ro exiketõ zae ehtoh poko, pytỹpo tõ roropa

²⁵ Onymerohpyrykõ ae mekaroposatose niotara ro exiketõ poko, pytara ro exiketõ poko roropa. Moro poko jurupyra Kuesẽkõ nexiase. Naeroro: “Kuesẽkõ omi poe ourutorỹko ase,” kara ase. Naeroro typynanohse jexiryke, aomipona roropa jexiryke zae ehtoh enetupuhnõko rokẽ ase.

²⁶ Kyzehnotokõ kyhtomotorỹko mana pitiko rokẽ pyra, Jezu poetory tõ kara. Naeroro typye pyra awahtao xine kurehxo ya morara oexirykomo.

²⁷ Typye awahtao xine opyxiãkõ onurumekara ehtoko. Mãpyra typye pyra awahtao xine pytara ehtoko.

²⁸ Opytarykohtao iirypyryme pyra matose. Morararo tyniokẽkara niotaryhtao iirypyryme pyra mana. Yrome tupimehxo sã exiryke seromaroro morara ãko ase, oetuarimarykõino.

²⁹ Wekyry tomo, okyna hkopyra Kyrixtu oehnõko ropa mana. Naeroro typye awahtao xine yronomyryme Kyrixtu nyrohmanohpotoh poko ehtoko typyãkara samo.

³⁰ Morararo oxixikariketomo, emynyhmara exiketõ sã ehtoko, tãkye exiketõ samo.

Exianaketomo, atākyemara sã emynyhmatoko. Os-
epekahketõme awahtao xine onepekatyhpyrykõ
esẽme pyra sã ehtoko.

³¹ Tymõkomoke exiketyme awahtao xine
tỹpokõke pyra sã ehtoko, okyna hkopyra sero
nono enatyryke.

³² Mõkomo tõkehko apoiry poko oya xine torẽtyke
oexirykõ se pyra ase. Typye pyra exiketõ Kuesẽkõ
nyrohmanohpotopõpyry a rokẽ tuaro Kuesẽkõ
ākyemapory se toexirykõke.

³³ Yrome typye exiketõ tỹpokõke exĩko toto,
mõkomo apoiry poko osenetupuhnõko roropa toto
typyxiākõ ākyemapory se toexirykõke.

³⁴ Asakorõ omipona se exĩko toh mana. Ri-
tonõpo omipona se, typyxiākõ omipona se, enara
toh mana. Atapiakãko sã toh mana. Yrome
tyniokākara Kuesẽkõ nyrohmanohpotopõpyry a
rokẽ tuaro. Aomipona se rokẽ mã toto. Tākye
rokẽ tosẽkõ riry se roropa mã toto. Yrome
tynioke exiketõ tỹpokõke exĩko, tymõkomorykõ
apoiry poko osenetupuhnõko, tyniokõ ākyemapory
se toexirykõke.

³⁵ Morara āko ase ākorehmarykõ se jexiryke.
Tupimehxo opytarykõ riry se pyra ase repe. Zae
oexirykõ se rokẽ ase, Ritonõpo omipona, Kuesẽkõ
nyrohmanohpotopõpyry poko oehtohkõme
yronymyryme.

³⁶ Asakoro ro orutua, nohpo, enara torẽnarykõ
se toehse tahtao xine, yrome ynara karyhtao tyya
xine: “Oximaro pyra ekurehnõko sytase,” āko
otarame toh mana. Yrome ynara toto amorepãko
ase, otarame õpenehpyrykõ maro pyra awahtao
xine zae pyra exĩko matose. Morara exiryke

õpenehpyrykõ se ro awahtao xine yronymyryme oerēnarykõ kure mana imaro. Iirypyryme pyra matose morara awahtao xine. Kurehxo opytarykomo.

³⁷ Māpyra imepỹ tamoreme tōsenetupuhxīpo tpytary se pyra toehse tahtao, kure roropa mana. Toiroro se rokē tahtao, penetara roropa tahtao nohpo poko, tuaro ynororo, kure roropa ynororo pytara tahtao.

³⁸ Naeroro nohpo maro opytarykohtao kure Ritonõpo a matose. Yrome pytara awahtao xine kurehxo ya mana.

³⁹ Xihxi tomo, tosēke matose oniokõ orihpyra ro ahtao. Yrome toorihse oniokõ ahtao, oniotary se ropa awahtao xine kure oniotarykõ ropa Jezu poetoryme orutua ahtao rokene.

⁴⁰ Yrome ynara enetupuhnõko ase, toorihse oniokõ ahtao tākyyehxo mehtory niotara ropa awahtao xine. Ritonõpo Zuzenu poe morara enetupuhnõko ase. Naeroro jomiry etatoko.

8

Tōsē poko, joroko tō zohme tokarose ahtao

¹ Onymerohpyrykõ ae tōsē poko moturupoatose. Joroko tō zohme tōsē rīko imehnõ mana. Mame morara tyrixīpo ekamõko mā toto. “Kure mokaro zoh onyry kyya xine nahe?” mekaropoatose. Moro poko oururukõ se ase. “Joroko tō zoty poko tuaro sytatose. Naeroro otara kara sytatose,” katopõpyry oya xine zae ro repe. Yrome tuaro kuexirykõ poko kuosenetuputyryhtao epyrypãko sytatose tuaro

kuehtohkō poko. Māpyra imehnō pyno kuahtao xine toto akorehmāko sytatose orēpyra toto ehtohme zae ehtoh poko.

² “Zuaro ase,” kananō mā zae ehtoh waro pyra mā toto.

³ Yrome typyno exiketō waro Ritonōpo mana.

⁴ Morarame tōsē rīko imehnō mana joroko zohme. Mame moro tōsē ekamōko mā toto imehnomo a. Otara āko sytatou? “Joroko zotŷpyry onōpyra sehtone,” āko sytatou? Yrome ritōme pyra joroko tō mana. Ritonōpo myakāme pyra roropa mā toto. Toiro rokē Ritonōpo mana. Moro waro sytatose.

⁵ Sero nono pōkomo a tuhke joroko tō nae ritō sã repe. Azahkuru mā toto tuhke ritō kō ekaroryke tyya xine, kapuaōkomo nono pōkō roropa.

⁶ Yrome kyya xine toiro rokē Ritonōpo mana, Kumykomo. Emero Rihpōme mokyro mana. Ipoko ehtohme isene sytatose. Toiro roropa Kuesēkō mana, Jezu Kyrixtu. Eya senohne emero tyrise. Ipoe isene sytatose.

⁷ Yrome emero hkopyra Jezu poetory moro waro mana. Torēnase toto joroko tō eahmary poko imehnomo a. Naeroro tōsē onyryhtao tyya xine seroae ro: “Joroko zotŷpyry mose ro,” āko mā toto, topekahse ahtao Jezu poetory kara a. Zae ehtoh waro hkopyra mā toto. Iirypyryme osekarōko mā toto joroko zotŷpyry onyryhtao tyya xine.

⁸ Yrome kymarokō zae Ritonōpo a tōsē pokoino pyra. Oty kara Ritonōpo tōsē onyryhtao kyya xine, onōpyra kuahtao xine, enara. Oty kara rokē Ritonōpo morohne poko.

⁹ Otarāme zae oya xine moro tōsē onyry repe. Yrome otarame imepyny a, Jezu enetupuhpitone a moro tōsē onyry zae pyra mana. Naeroro tomeseke ehtoko Jezu enetupuhpitone tyrypyry poko onyrypyra oehtokōme. Eya tōsē onyry popyra ahtao moro tōsē onōpyra ehtoko roropa.

¹⁰ “Oty kara,” āko matose joroko zotỹpyry onyry poko oya xine. “Joroko tō Ritonōpo myakāme pyra mā toto. Zuarose,” āko matose. Naeroro omōnōko matose toto tapyī taka. Joroko zotỹpyry ōnōko matose, awamekaro xine rokene. Morarame zae ehtoh waro hkopyra exikety otarame oenetyrōko mana. “Zae ya roropa moro tōsē onyry,” āko mana tyra rokene. Yrome zae pyra ro eya, Ritonōpo myakāme joroko ekaroryke eya.

¹¹ Moro tōsē onyry oya xine eneryke tyra otarame tōnōko roropa mana. Morarame tōkehse ahtao emynyhmāko mokyro mana. “Otarāme orihnōko ase iirypyryme jexiryke,” āko mā repe. Yrome mokyro pynuke roropa Kyrixtu kynorihne, orihpyra aehtohme. Ākorōme mana Jezu enetuputyryke eya. Yrome emynyhmāko mana iirypyryme tyripose oya xine exiryke.

¹² Naeroro mokyro a tōsē onyry zae pyra ahtao: “Otuhkose,” kara ehtoko eya. Morara karyhtao oya xine zae pyra matose. Iirypyryme matose Kyrixtu a, ipoetory takorekehkase oya xine exiryke.

¹³ Iirypyryme imepỹ Jezu poetory riry se pyra ase. Naeroro tōsē onyry ya zae pyra ahtao eya, onōpyra ase ipunaka jūme, iirypyryme wekyry tō riporyino. Morararo ehtoko. Imehnō Jezu poet-

ory iirypyryme onyripopyra ehtoko, enara.

9

Ritonōpo a tymenekase

¹ Poetome pyra toehse ase tomesetase roropa ywy. Ritonōpo nymenekahpyryme ase. Tumūkuru poko imehnō amorepaneme tymenekase ywy. Ywy roro Jezu enease Kuesēkomo. Aomipona toerohse jexiryke āmoreparykō poko ipoetoryme toehse matose.

² Otarāme imehnomo a Kuesēkō nymenekahpyryme pyra ase repe. Yrome matose jenetupuhnōko Jezu nymenekahpyryme imehnō amorepaneme. Amarokō roropa Korītu pōkomo imehnō tuarōtanohneme matose, amorepatōme Jezu nymenekahpyryme jexiry poko. Tuhkākō ynara āko: “Kuesēkō omipona Korītu pōkō toehse. Morara exiryke Kyrixtu nymenekahpyryme Pauru enetupuhnōko ase,” āko.

³ Naeroro ykerekeremaryhtao imehnomo a ynara āko ase: “Kyrixtu nymenekahpyryme ase imehnō amorepaneme.

⁴ Zae nase ya tōsē apoiryhtao ya jokuru roropa omi kurā ekarotamitume,” āko ase eya xine.

⁵ Imehnō Kyrixtu nymenekatyā typyxiākō maro ytoytōko pata tō poro Jezu poetoryme toto exiryke. Zae mā toto Ritonōpo a. Kuesēkō akorō morararo typye, Peturu roropa morararo. Mokaro sā jahtao kure jexiry roropa, typye jytoryhtao.

⁶ Imehnō Kyrixtu nenyohyā erohpyra mā toto tytinerūkō apoiry poko. Omi kurā ekarory poko rokē mā toto. Yrome erohnōko ase jemary ke roropa ytinerū apoiry poko etuarimara jehtohme.

Panape roropa ysaaro erohnõko mana. Erohpyra yna ahtao moro poko kure oya xine nae? Ya kure exiry repe.

⁷ Soutatu tõme ahtao tineru apoïko mã toto kowenu wino toerohtamitume. Tyoro roropa, tupito esemy, otyro tarykase eya ahtao otyro epery enahnõko ynororo toerohtamitume. Morararo pui esẽ tomo, suhsu euhkaryhtao suhsu apoïko mã toto tõkurukõme, toky tõ pynanohtamitume.

⁸ Moro saaro tineru apoiry kyaa xine zae mana imehnõ amorepatamitume Ritonõpo omiry poko. Morararo Ritonõpo nymeropohpyry kuamorepatoryko.

⁹ Ynara tymerose Moeze a: “Pui mytary onymyhypra ehtoko tiriiku ipikary poko itõtũmaryhtao,” tykase. Yrome kuekykõ pyno rokẽ pyra Ritonõpo kynexine. Enetupuhpotohme morara tymerose eya.

¹⁰ Kypyno xine kuhse Ritonõpo mana. Morara exiryke morara tymerose eya. Otyro arykananõ mã ynara osenetupuhnõko: “Imeïpo otyro epery apoïko ase ynapyryme,” ãko. Morararo mã osenetupuhnõko otyro epery apoinanõ roropa. Naeroro toerohtamitikõ eraximaryke tyaa xine erohnõko mã toto.

¹¹ Toytoytoose yna omi kurã ekarory poko oya xine. Otyro puhturu arykane sã ynanexiase tupito arykary pokõ samo. Naeroro tineru apoiryhtao yna a ynaerohtamitume, popyra oya xine nae?

¹² Topehke pyra Ritonõpo omiry kurã ynanekaroase oya xine. Tyoro poko ynanerokuase roropa tineru poko.

Ynara kary etary se pyra ynanexiase Jezu onenetupuhpynomo a: “Ritonõpo omiry etary se pyra ase Pauru pokoino, tineru apoiry se rokē Pauru exiryke Ritonõpo omiry ekarotamitume,” kary etary se pyra ynanexiase.

¹³ Etatoko pahne, Ritonõpo maro oturutoh poko erohketõ tynapyrykõ apoiko mã toto Ritonõpo tapyĩ taka ytoketõ wino. Tynekarorykõ etapananõ tohkõ apoiko mã toto imehnõ nekarotyamo.

¹⁴ Morararo: “Ritonõpo omiry poko imehnõ amorepananõ tynapyrykõ apoiryhtao tynamorepatyã wino kure ya mana,” tykase Kuesëkõ ya.

¹⁵ Mãpyra imehnõ tinerũ anapoipitopyra exiase. “Ehepyry se ase ãmorepatamitukõme,” kapi-topyra ase. Morararo moro ynymerohtpyry onen-erykõme: “Otinerũkõ apoiry se ase,” kara ase. Jorikyry se pyra ase repe. Yrome jorikyry motye kuhse imehnõ tinerũ apoiry se pyra ase omi kurã ekarotamitume. “Pauru tineru se nexiase omi kurã ekarotamitume,” kary etary se pyra ase ipunaka.

¹⁶ Epyrypara ase imehnõ amorepary poko ya. “Kure ase imehnõ amoreparyke ya omi kurã poko,” kara ase. Kuesëkõ omipona rokē ase imehnõ amorepãko. Ý, etuarimary imehnõ anamorepara jahtao Jezu Kyrixtu poko.

¹⁷ Jamoreme jerokuruhtao omi kurã ekarory poko imehnomo a jerohtamitu se jexiry repe. Yrome Ritonõpo omi poe jexiryke jamoreme pyra ase. “Jomiry kurã ekaroko imehnomo a,” tykase Ritonõpo ya exiryke, aomipona rokē ase.

18 Morara ahtao otoko jepehpyry nae? Arypyra, tineru se pyra ase jerohtamitume. “Zae matose jepehmaryhtao oya xine ãmorepatamitukõme,” kara ase jetananomo a. Tãkye rokẽ ase topehke pyra imehnõ amorepary poko ya Jezu Kyrixtu poko. Tãkye jehtoh jepehpyryme sã ya mana.

19 Sero põ omi poe pyra ase erohnõko. Yrome emero akorehmaneme toehse ywy Kyrixtu enetupuhpotohme eya xine, ipoetoryme toto ehtohme.

20 Juteutõkara maro jahtao Moeze omihpyry omipona jehtoh poko torẽtyke pyra ase, Jezu enetuputyryke ya tukurãkase jexiryke. Yrome juteu tõ amoreparyhtao ya omi kurã poko, toto sã Moeze omihpyry omipona exĩko ywy Jezu omiry zehno pyra toto ehtohme. Juteu tomo a Jezu omiry ekaroryhtao ya Moeze omihpyry omipona exĩko ase yronomyryme juteu tõ saaro, Jezu Kyrixtu enetupuhpotohme eya xine.

21 Morararo juteutõkara maro jahtao, mokaro sã Moeze omihpyry poko pyra ase, Jezu Kyrixtu enetupuhpotohme eya xine roropa. Kyrixtu omipona ase. Naeroro Ritonõpo omipona ase roropa.

22 “Jezu Kyrixtu enetuputyry poko ikuhnõko ase,” kananõ maro jahtao mokaro sã exĩko ase toto akorehmatohme, orẽpyrahxo Jezu enetupuh-tohme toto a. Imeimehnõ maro jahtao toto sã exĩko ywy Jezu Kyrixtu enetupuhpotohme eya xine. Emero rokẽ poko ase Jezu enetupuhpotohme imehnomo a.

23 Morohne poko ase omi kurã ekarotohme sero põkomo a. Jezu Kyrixtu ekaroryhtao ya kure jetananõ rĩko Ritonõpo mana. Kure jyrĩko roropa

mana.

²⁴ Toipe tururume ytoketõ poko ahno, axihxo tururume ytokety waro toehtohkõme. Mame tururume ytoketõ tuhke tururume ytõko. Yrome toiro osemazuhme eporehkãko, axihxo exikety rokene. Ynoro rokẽ epehpyry apoïko mana. Tãkye exïko roropa mana. Mokyro sã ehtoko, orẽpyra tururume ytokety samo. Jezu Kyrixtu omipona exikehpyra ehtoko. Mame, “Kure mase,” ãko Kuesẽkõ oya xine mana. Morara kary etaryke oya xine tãkye kuhse exïko matose, tururume ytokety tãkye exiry motye epehpyry apoiryhtao tyya.

²⁵ Toipe tururume ytoketomo. Kokoro rokẽ tururume ytõko mã toto, orẽpyra toehtohkõme, imehnõ motye toehtohkõme tururume toytotohkõ poko. Mame imehxo exiketyme ahtao, imehxo toehtoh enetupuhpotoh apoïko mana. Moro imehxo toehtoh, enetupuhpotoh axïtao rokẽ repe. Yrome Jezu omipona exiketyme kuahtao xine, axïtao rokẽ pyra Ritonõpo nekarory apoïko sytatose. Jũme imaro exïko sytatose.

²⁶ Wazawazame pyra tururume ytokety ytõko toeporehkatohme osemazuhme. Mokyro saaro ase zae rokẽ jehtohme Jezu omipona Ritonõpo nekarory apoitohme ya. Tyoro roropa sã ase. Imepỹporemãkapone sã ase. Tomeseke sã ynororo poremãpyra toehtohme. Mokyro saaro ase tomeseke Jezu Kyrixtu omipona jehtohme.

²⁷ Imehnomo a ynara asene: “Zae ehtoko Jezu Kyrixtu omipona,” asene. Morara kaxïpo yyrypyry poko toehse jahtao, ehxirory yronomyryme jomihpyry etahpõkõ neneryme. Morara exiryke yyrypyry poko ypenetaryhtao

ya ipoko pyra ase. Emero irumekāko ase Jezu Kyrixtu omipona rokē jehtohme: “Popyra mase ya,” kara Jezu ehtohme ya.

10

Joroko tō oneahmara ehtoko

¹ Wekury tomo, osetupuhtoko kytamurukō poko. Moeze maro toytorykohtao ahno esao pyra toto typynanohse Ritonōpo a. Akurū zopino toh kynexine. Tuna konōto Tahpiremā takuohse ro-ropa eya xine.

² Mame tuna konōto akuotyryhtao eya xine, Moeze marōme tōpurihkase toto tuna konōto kuaō, akurū ao, enara.

³ Ritonōpo nenehpohpyry kapu ae tonahse eya xine emero porehme.

⁴ Ritonōpo nekarohpyry tōse roropa eya xine. Topu ae tuna tutūtase, toto okurume. Yrome moro topu Jezu Kyrixtu enetupuhtoh kynexine. Toto māro toytose ynororo.

⁵ Yrome Ritonōpo zamaro pyra tuhkākō kynexine. Morara exiryke toorihse toto ahno esao pyra toytorykohtao. Tōtonēse toto sapararahme ona poro.

⁶ Morara tyripose Ritonōpo a kutu-arōtanohpotohkōme, zae ehtoh warō kuehtohkōme. Tyyrypyrykō poko typenetase kytamurukomo. Naeroro mokaro sã pyra sehtone, kyyrypyrykō poko penetara sehtone ipunaka.

⁷ Toitoine kytamurukō joroko tō poko toehse, Ritonōpo omipona pyra. Otuhtoh konōto tyrise eya xine tyneponāmarykō ěpataka, tōsemeikase toto. Ynara tymerose Ritonōpo omiryne pake

moro poko: “Typorohse toto tyneponāmarykō ģpataka. Tōtuhse toto, eukuru tōse eya xine roropa. Mame towōse ropa toto watohme,” me tymerose. Mokaro sā pyra sehtone, joroko tō poko pyra sehtone ipunaka.

⁸ Imehnō nohpo poko exiry popyra Ritonōpo a mana. Imehnō orutua poko exiry roropa. Kytamurukō toitoine nohpo tō poko toehse ahtao tuhkākō toorihse toto, 23 miume toorihse toiro ģmepyry ae rokene. Naeroro imehnō pyxiā poko pyra sehtone, imehnō nio tō poko pyra roropa sehtone.

⁹ Kytamurukomo a Ritonōpo tyenonohse. Tykerekeremase toto a. Ynara tykase toto Ritonōpo poko: “Kypyno xine Ritonōpo mana. Kuānohpyra xine mana iirypyryme kuahtao xine ro,” tykase toh repe. Mame tyrypyrykō poko toehse ahtao okoi tyripose Ritonōpo a toto esekatohme, tuhke. Naeroro Kuesēkō onyenonohpyra sehtone.

¹⁰ Ritonōpo poko tātakirimase kytamurukomo. Naeroro taorihmapose toto Ritonōpo nenyokyhpyry a. Toorihse toto. Naeroro Ritonōpo poko atakirimara sehtone.

¹¹ Morara tyripose Ritonōpo a kytamurukomo a pake zuaro kuehtohkōme. Tymerose roropa tōmipona pyra exiketō wānohtopōpyry poko kutuarōtanohtohkōme, kytamurukō sā pyra kuehtohkōme. Seromaroro sero nono enahsasaka mana. Naeroro pakatokō Ritonōpo omipona pyra ehtopōpyry sā pyra sehtone.

¹² Morara exiryke ynara kara ehtoko: “Iirypyryme pyra ase orēpyra jexiryke,” kara ehtoko. Ynara rokē kahtoko Ritonōpo a:

“Kuakorehmako Papa yryryry poko pyra jehtohme,” kahtoko Ritonõpo a.

13 Tukahse awahtao xine ynara zuaro matose imehnõ roropa morararo tyryryrykõ poko tukahse mã toto. Yrome jamihmexo Ritonõpo mana. Tõmihpyry ae ro ãkorehmatorỹko mana tukahse awahtao xine. “Epo nase,” ãko mana. Okuhnekõ aropõko roropa mana owinoino xine. Jamihme pyra awahtao xine ajamihtanohtorỹko mana ooryryrykõ poko pyra oehtohkõme. Ajamihtanohtorỹko mana ooryryrykõ rumekatohme oya xine.

14 Naeroro wekyry tomo, joroko tõ poko pyra ehtoko ipunaka.

15 Tuaro exiketõme matose ya. Naeroro zae jomiry ehtoh enetupuhtoko.

16 Jezu orihtopõpyry poko wenikehpyra kuehtohkõme oximõnõko sytatose. Mame uwa eukuru poko: “Kure mase Papa,” ãko sytatose Ritonõpo a. Ënõko sytatose emero porehme. Kyyryryrykõ kurikary poko osenetupuhnõko sytatose toxixih-mase Jezu exiryke wewe pokona kyyryryrykõ epehpyryme. Morararo wyi enapyryhtao kyya xine Kyrixtu orihtopõpyry poko osenetupuhnõko sytatose porehme. Oximaro sytatose Jezu Kyrixtu maro. Tyjमितunuru ekarõko roropa mana kyya xine. Moro poko osenetupuhnõko sytatose moro wyi enapyryhtao kyya xine.

17 Oximõme wyi ohnõko sytatose Jezu orihtopõpyry poko osenetuputyry poko, tuhke kuah-tao xine ro. Tuhke kymarokõ repe. Yrome Jezu enetuputyryke kyya xine, aomipona toehse ro-

ropa kuexirykõke toiro zokome sã sytatose tupuhyke Jezu ke, kuesëkõme aexiryke.

¹⁸ Juteu tõi poko osenetupuhtoko, Ritonõpo maro oturuketõ poko roropa. Tynekarorykõ etaparyhtao tyya xine tynekarorykõme Ritonõpo a, tõiõko roropa toto. (“Ritonõpo poenõme ynanase,” ãko osenetupuhnõko toto, moro tõiõ onyryhtao tyya xine.)

¹⁹ ãmoreparykõ se roropa ase joroko poko. “Joroko tõi kure,” ãko imehnõ mã repe. Yrome Ritonõpo onymyakãmara mã toto. Joroko tõi eahmananõ azahkuru mana. Ynara osenetupuhnõko mã toto: “Tõiõ ekarõko ase joroko zohme. Naeroro kure ase,” ãko toh mã repe.

²⁰ Yrome etatoko pahne, moro tõiõ riryhtao joroko zohme, Ritonõpo a moro onekaropyra matose. Joroko tamuru omi poe moro rõiõ matose. Yrome joroko tõi poko oexirykõ se pyra ase ipunaka.

²¹ Mame Jezu orihtopõpyry enetupuhtoh eukuru enyryhtao oya xine Ritonõpo poenõme oexirykõ poko osenetupuhnõko matose. Naeroro ahno nekarohpyry joroko tõi okurume, moro onõpyra ehtoko ipunaka. Ahno nyrytã õpataka eukuru riryhtao joroko okurume, moro onõpyra ehtoko. Morararo wyi enapyryhtao oya xine Jezu orihtopõpyry poko osenetupuhtohme Ritonõpo poetoryme oehtohkõ poko osenetupuhnõko matose. Naeroro ahno nyrytã zotõpyry onõpyra ehtoko, joroko tamuru omi poe moro zoty tyrise exiryke.

²² Zumoxike Kuesëkõ onyripyra sehtone. “Orõpyra ase Jezu motye,” karyhtao kyya xine

goroko tamuru akorehmaneme exīko sytatose. Mame goroko tamuru akorehmaneme kuahtao xine zumoxike exīko Kuesēkō kypoko xine mana.

²³ Ynara āko imehnō mā otarame: “Emero rokē poko sytatose Kyrixtu poetoryme kuexirykōke,” āko toh mā repe. “Yrome emero pyra kure kyya xine mana,” āko ase. “Emero poko ase Kyrixtu poetoryme jexiryke,” āko roropa toh mā repe. Yrome emero pyra zae kuehtohkō poko kuako-rehmatorỹko mana.

²⁴ Osepyno rokē pyra ehtoko. Imehnō pyno ehtoko roropa. Kykyryrykō poko rokē kuahtao xine imehnō motye kuehtohkōme popyra sytatose.

²⁵⁻²⁶ Ynara āko Ritonōpo omiry: “Sero nono Ritonōpo kyryryme mana. Sero pōkō roropa emero porehme Ritonōpo nyrytyāme mana,” āko. Naeroro tōsē apoiryhtao oya xine emero rokē kure mana. “Otarāme mose popyra Ritonōpo a,” kara ehtoko. “Otarāme mose ahno nyrytyā ēpataka tyrise goroko zohme,” kara ehtoko roropa. Topekahse oya xine ahtao imehnomo a kure roropa mana.

²⁷ Morarame Jezu poetory kara a oeahmarykōhtao tytapyī taka otuhse oytotohkōme, itapyī taka oytorykō se awahtao xine ytotoko. Mame: “Ōty mose,” karyhtao oya xine moro tōsē poko onekaropopyra ehtoko. “Mose tokarose nae goroko zohme?” kara ehtoko. “Mose onōpyra ase popyra exiryke Ritonōpo a,” kara ehtoko roropa. Otuhtoko rokē rahkene.

²⁸ Yrome ynara karyhtao rokē eya xine: “Mose goroko zotȳpyry,” karyhtao oya xine, onōpyra

ehtoko morara tykase ekarone exiryke, zae ehtoh poko oexirykõ waro toto ehtohme.

²⁹ Amarokõ tõsē onyry poko, oty kara matose, joroko zotÿpyryme ahtao ro. Yrome imehnõ Jezu poetory pokoino onõpyra matose zae pyra moro tõsē onyry enetuputyryke eya xine. Otarāme ynara ekaropory se matose: “Oty katohme imepÿ pokoino tõsē onõpyra hano? Eya rokē moro tõsē onyry popyra mana, joroko zotÿpyryme ekaroryke eya.

³⁰ ‘Kure mase Papa. Senohne onekarohpyryme ya,’ āko ase Ritonõpo a. Naeroro oty katoh imehnõ yna kerekeremāko nae tõsē onyry poko yna a? Ritonõpo nekarohpyryme exiryke, ‘Kure mase,’ tykase ywy,” āko otarame matose ya.

³¹ Etatoko pahne, emero poko awahtao xine kure Ritonõpo tyritoko. Tõsē onyryhtao oya xine, kure Ritonõpo ritohme tõtoko. Eukuru enyryhtao oya xine kure Ritonõpo ritohme ētoko.

³² Kure rokē ehtoko juteu tõ maro, juteutõkara maro, Jezu poetory tõ maro roropa, penekehpyra toto ehtohme Jezu enetuputyry poko.

³³ Ysā ehtoko. Kure ehtoh rokē kuhnõko ase imehnõ maro emero, toto pyno jexiryke. Osepyno hkopyra ase imehnõ emero kure riry se jexiryke, toto pynanohtohme Kyrixtu a.

11

¹ Naeroro kypoenohtoko ysā oehtohkõme. Ywy roropa Kyrixtu poenohnõko ase.

Nohpo tõ zae ehtoh poko

2 Ypoko wenikehpyra matose, ãmorepatopõpyrykõ ya omipona roropa matose. Morara oexirykõ kure mana.

3 Yrome ynara ãmoreparykõ se ase, typye exikety typyty esẽme mana. Kymarokõ emero esẽme Kyrixtu mana. Mame Ritonõpo Kyrixtu esẽme mana.

4 Naeroro oximõme awahtao xine õtururukõ poko Ritonõpo maro, kure orutua kõ tyxapeuke pyra oturũko. Orutua komo, Ritonõpo omiry poko imehnõ amoreparyhtao oya xine, tyxapeuke pyra toto amorepatoko. Tyxapeuke orutua ahtao Kyrixtu poihtõko sã mana. Popyra mana.

5 Yrome nohpo tomo, tuhpõke oturutoko Ritonõpo a oximõme awahtao xine. Imehnõ amoreparyhtao roropa oya xine tuhpõke Ritonõpo omiry poko toto amorepatoko. Tuhpõke pyra awahtao xine oniokõ hxirõko matose, ehxirõko roropa matose oũsety sahkahpyry samo.

6 Naeroro tuhpõke se pyra nohpo ahtao, ynara kahtoko eya: “Oũsety isahkapoko roropa,” kahtoko eya. Ynara exiryke, nohpo zũsety tysahkase ahtao aehxirory mana. Naeroro kure tuhpõke nohpo tõ ahtao oximõme awahtao xine, ehxiropyra mã toto.

7 Yrome orutua kõ tyoro. Tuhpõke se pyra orutua komo, tyaaro tyrise exiryke Ritonõpo a. Tõmipona orutua kõ ehtohme tyrise toto Ritonõpo a. Yrome nohpo tõ tyrise tyniokõ omipona ehtohme.

8 Orutua riry se Ritonõpo toehse ahtao nohpo wino onyripyra kynexine. Yrome orutua wino nohpo tyrise eya rahkene.

⁹ Orutua tyrise eya nohpo tō pokoino pyra. Yrome nohpo tyrise Ritonōpo a orutua pokoino, orutua akorehmaneme.

¹⁰ Naeroro Jezu poetory tō oximomyryhtao kure nohpo tō tuhpōke ahtao, toto eneryke Ritonōpo nenyohtyamo a. Tuhpōke toto ahtao tyniokō omipona toehtohkō poko ituarōtanohpōko mā toto.

¹¹ Kuesēkō maro kuexirykōke toiroro pyra nohpo tō mana. Morararo orutua komo. Toiroro pyra sytatose. Atakorehmāko sytatose zae kuehtohkōme.

¹² Pake ahtao orutua osemazuhme tyrise Ritonōpo a. Mame aoropary zehpyry touse ahtao, nohpo tyrise eya roropa. Seromaroro orutua kō enurūko nohpo ae. Yrome emero porehme Ritonōpo poe mana.

¹³ Kure oya xine nae nohpo tō otururuhtao Ritonōpo maro oximōmākō rānao tuhpōke pyra ahtao? Arypyra, popyra mana.

¹⁴ Toipe sytatose. Orutua kō tūsehke mosā ke ahtao popyra kyya xine mana. Epoihtōko sã mokyro mana kyya xine.

¹⁵ Yrome nohpo tō tūsehke mosā ke ahtao kure rokē kyya xine mana. Tūsehke mosā ahtao, tuhpōke exikety sã nohpo mana.

¹⁶ Tuhpōke pyra nohpo ahtao aotururuhtao Ritonōpo maro oximōmākō maro popyra mana, āko ase. Morara āko ase emero Jezu poetory tomo a emero pata tō po. Morara āko ase roropa jezu-jezukuru se exiketomo a.

*Kuesēkō otuhtopōpyry poko
(Mateu 26.26-30; Maku 14.22-25; Ruka 22.15-20)*

17 “Kure rokē matose oximōnōko Ritonōpo poko,” kara ase oya xine. Ōximomyrykohtao atakorehmara matose yronymyrymehxo Jezu enetuputyry poko. Atakorekehkāko rokē matose. Morara popyra ya mana. Naeroro āmorepatorỹko ase zae ehtoh poko ōximomyrykohtao.

18 Ynara āko imehnō mana opoko xine: “Korītu pōkō tātapiakase sã mã toto. Oximōnōko ro mã toh repe, yrome oxieho toto,” āko. Morara kary ajohpe pyra mana ya.

19 Otarāme atapiakāko matose zae oehtohkō enetupuhpotohme imehnomo a.

20 Ōximomyrykohtao Kuesēkō orihtopōpyry poko osetupuhpyra matose. Ōtukurukō poko rokē oximōnōko matose. Oty katohme?

21 Ōtukurukohtao toitoine matose emotyēkāko. Naeroro imehnō etyhpymyry exiketō otuhpyra ekurehnōko, osemazuhme autuhtyā toemotyēkase exiryke.

22 Morara awahtao xine ōximomyrykohtao azahkuru matose ipunaka. Tytapyike matose. Omise awahtao xine otuhtoko atapyīkō tao. Ritonōpo maro oturutoh tao zae rokē otuhtoko. Moro tao tymōkomokākara onyhxiropyra ehtoko roropa. Azahkuru awahtao xine ōximomyrykohtao: “Kure matose,” kara ase oya xine.

23 Tamorepase ywy Kuesēkomo a toorihtopōpyry poko wenikehpyra ipoetory tō ehtohme. Morararo kuamorepatose. Ynara ase oya xine: “Kuesēkō Jezu Kyrixtu ewokasasaka ahtao Juta a, wyi apoine.

24 ‘Kure mase Papa Kapuaono,’ karyhtao

eya, wyi tohkane. Typoetory tomo a ynara tykase ynororo: ‘Sero wyi enapyryhtao oya xine wenikehpyra ehtoko jexixihmapotopõpyry poko wewe pokona. Okurâkatohkõme orihnõko ase,’ tykase.

²⁵ Mame otuhkehxiõpo eukuru tapoise Jezu a. Ynara tykase: ‘Seny õkurukomo. Tõmiry kasenato ekarõko Ritonõpo sero põkomo a jorihtopõpyry pokoino. Topekahse matose ya umunuru ke. Naeroro sē enyryhtao oya xine jorihtopõpyry poko osenetupuhtoko,’ tykase.

²⁶ Naeroro Kuesẽkõ oehtohto ropa wyi enapyryhtao oya xine, eukuru enyryhtao roropa oya xine, imehnõ tuarõtanohpõko matose aorihtopõpyry poko kymyakãkõme,” ase oya xine.

²⁷ Naeroro zae pyra awahtao xine ohxirotorỹko Ritonõpo mana, Kuesẽkõ orihtopõpyry poko wenikehpyra ehtoh enapyryhtao oya xine, eukuru enyryhtao roropa oya xine. Iiryppyryme oexirykõke ohxirotorỹko Ritonõpo mana, Kuesẽkõ exixihmahpõkõ hxirory samo.

²⁸ Morara exiryke ynara osenetupuhtoko aporo: “Zae rokẽ ytoytõko hano Ritonõpo neneryme?” kahtoko aporo okurohtao xine. Morarame zae awahtao xine rokẽ Kuesẽkõ exixihmatopõpyry poko wenikehpyra ehtoh enahtoko, eukuru êtoko, enara. Iiryppyryme awahtao xine ooryppyrykõ ekarotoko Ritonõpo a ikorokatohme. Moromeiõpo enahtoko, êtoko, enara.

²⁹ Kuesẽkõ kynorihne kyyryppyrykõ epehmatohme, Ritonõpo poenõme kuehtohkõme. Moro onenetupuhpyra awahtao xine, aorihtopõpyry poko wenikehpyra ehtoh onenahpyra ehtoko,

onēpyra roropa ehtoko, enara. Awamekaro xine rokē moro wyi enapyryhtao oya xine, moro eukuru enyryhtao roropa oya xine awānohtorỹko Ritonōpo mana, ajoajohpe Kuesēkō orihtopōpyry poko wenikehpyra ehtoh enapyryke oya xine.

³⁰ Morara exiryke kure pyra toehse matose. Jamihme pyra roropa toehse matose. Toitoine roropa amaro xine aexityā toorihse mana.

³¹ Kuesēkō orihtopōpyry poko wenikehpyra ehtoh enapyry se awahtao xine ynara osenetupuhtoko aporo: “Iiryryryme hano Ritonōpo a?” kahtoko oseya rokene. Mame tyryrypyhpyke awahtao xine ekarotoko oorypyrykō Ritonōpo a ikorokatohme ropā. Kyyrypyrykō tykorokase ahtao Ritonōpo a: “Popyra matose ya,” kara mana kyya xine. Kuānohpopyra xine roropa mana.

³² Yrome: “Popyra matose ya,” āko Ritonōpo kyya xine kyyrypyrykō poko kuahtao xine. Kutuarimapotorỹko roropa mana zomory zuaro kuehtohkōme, kyyrypyrykō poko pyra kuehtohkōme. Morara kuamorepatorỹko Ritonōpo mana apotoimo htaka omōpyra kuehtohkōme tōmipona pyra exiketō maro.

³³ Morara exiryke wekyry tomo, Kuesēkō exihmatopōpyry poko wenikehpyra ehtoh enah-tohme ōximomyrykohtao, imehnō Jezu poetory tō oepyry eraximatoko aporo. Mame oximōme toehse emero ahtao otuhtoko.

³⁴ Mame omise ro awahtao xine otuhtatoko atapykō taka, ozehno xine Ritonōpo exiryino awānohpyra Ritonōpo ehtohme roropa. Tuhke mekaropotone. Morohne poko ourutorỹko ase

amaro xine toehse jahtao.

12

Ritonõpo Zuzenu nekarory poko

¹ Wekyry tomo, ynara matose: “Oty ekarõko Ritonõpo Zuzenu nae kyya xihne?” matose pape poko. Naeroro Zuzenu Kurã nekarory tõ poko ourutorỹko ase, zae zuaro oehtohkõme.

² Jezu poetoryme exipitopyra ro awahtao xine, oenekunopyase xine joroko tõ eahmary poko Ritonõpo myakãme repe. Yrome opynanopyrykõ waro pyra mokaro mana, isene pyra toexirykõke.

³ Yrome seromaroro ynara kananõ nae: “Ritonõpo poe ase senohne rĩko,” kananõ nae mana. Yrome Ritonõpo Zuzenu poe toto ahtao: “Jezu popyra mana,” kara toh mana ipunaka. Ritonõpo Zuzenu poe ynara ãko mã toto: “Jezu jesẽme mana,” ãko Ritonõpo Zuzenu nae exiketõ mana. “Kuesẽkõme mana,” ãko mã toto. Imehnõ mã morara kasaromepyra mã toto. Moro waro awahtao xine Ritonõpo poe oturuketõ nymyry waro matose. Ajohpe exiketõ waro roropa matose.

⁴ Tuhke rokẽ Ritonõpo Zuzenu nekarory tõ kyya xine mana. Yrome toiro rokẽ ekarohpõ mana.

⁵ Tyotyoro poko tuhke erohnõko sytatose Kuesẽkõ omipona. Yrome toiro rokẽ Kuesẽkõ mana.

⁶ Tyotyorõ poko emese kure sytatose orẽpyra kuehtohkõme Ritonõpo nyrohmanohpotoh poko. Yrome toiro rokẽ Ritonõpo mana. Ipoie rokẽ emese kure sytatose, tyjमितunuru ekaroryke kyya xine, inyrohmanohpotoh poko kuehtohkõme.

⁷ Tyjāmitunuru ekarōko Ritonōpo kyya xine mana imehnō Jezu poetory akorehmatohme kyya xine.

⁸ Tyjāmitunuru ekarōko toitoine typoetory tomo a emese kure toto ehtohme zae omi ekarory poko imehnomo a. Imehnomo a tyjāmitunuru ekarōko mana emese kure toto ehtohme imehnō amorepary poko Ritonōpo omiry poko, zuaro toto ehtohme.

⁹ Imehnomo a tyjāmitunuru ekarōko mana yronomyryme Jezu enetupuhtohme eya xine. Imehnomo a tyjāmitunuru ekarōko mana kurākōkara kurākatohme eya xine.

¹⁰ Imehnomo a tyjāmitunuru ekarōko Ritonōpo Zuzenu mana imehxo Ritonōpo ehtoh enepo-tohme imehnomo a. Imehnomo a tyjāmitunuru ekarōko mana tōmiry ekarotohme imehnomo a. Imehnomo a tyjāmitunuru ekarōko mana Ritonōpo Zuzenu poe exiketō waro toto ehtohme, typoe rokē ytoytoketō waro roropa toto ehtohme. Imehnomo a tyjāmitunuru ekarōko mana imehnō omiry ae oturutohme. Imehnomo a tyjāmitunuru ekarōko mana mokyro zurutopōpyry enetupuh-tohme ekarotohme ropa kuomirykō ae.

¹¹ Tuhke ekarōko Ritonōpo Zuzenu kyya xine mana. Yrome toiro rokē ynororo. Tamoreme ekarory se exiryke tyjāmitunuru ekarōko kyya xine mana.

Tŷpokōke tuhke kuokokō mana

¹² Kuokokō tuhke tŷpokōke mana. Moro saaro Kyrixtu enetupuhnanō tuhke mā toto. Yrome toiro zoko sã sytatose Jezu enetuputyryke kyya xine.

13 Tuhkākō Jezu Kyrixtu enetupuhnōko mana. Juteu tomo, juteutōkara roropa enetupuhnōko mā toto. Tosēke exiketomo, tosēke pyra exiketō roropa enetupuhnōko mā toto. Enetuputyryke kyya xine tukurākase sytatose Ritonōpo Zuzenu a Jezu Kyrixtu zokome sā kuehtohkōme. Ritonōpo jami-tunuru nae sytatose Zuzenu kukurohtao xine exiryke.

14 Ynara exiryke, toiro rokē pyra kuokokō pokō mana. Tuhke tŷpokōke mana.

15 Kupupurukō ynara kara mana: “Tyoro jexiry se ase. Omame se ase,” kara mana. Pupume ro mana, myarotokoromero.

16 Morararo kypanarykō ynara kara mana: “On-ume pyra jexiryke zoko pokōme pyra ase,” kara mana. Kuokokō pokōme ro mana. (Kuokokō pokō mā oxikerekeremara mana Ritonōpo netaryme. Tākye rokē mā kehko toerohtohkō poko.)

17 Kuokokō tytororo onume rokē ahtao otato pyra kymarokō exiry. Morararo paname rokē kuokokō ahtao eunatara kymarokō exiry.

18 Yrome toiro rokē pyra kuokokō pokō tyrise Ritonōpo a. Tuhke kypokōkō tyrise eya kuokokōme tytororo kuehtohkōme. Morara tyrise kymarokō Ritonōpo a tōsenetupuh-topōpyry ae ro.

19 Toiro rokē kypokōkō ahtao tokoke pyra sehtory.

20 Yrome zoko pokō tuhke tyrise toiro tokoke kuehtohkōme.

21 Naeroro kuenurukō ynara kara mana kuarykomo a: “Ose pyra ase,” kara mana. Kupuh-pyrykō ynara kara mana kupupurukomo a: “Ose pyra ase,” kara mana. (Moro saaro: “Mose se pyra

ase,” kara sehtone imepỹ Jezu poetory poko Jezu Kyrixtu enetuputyryke kyya xine.)

²² Kuokokõ tyrise Ritonõpo a. Kure pyra kuokokõ pokõ toehse ahtao ise ro sytatose. Oxisã kuokokõ pokõ jamihme se sytatose. Kuokokõ pokõ toiro touse ahtao, etuarimãko sytatose otarame orihnõko sytatose.

²³ Kuokokõ pokõ xihpyry nae sytatose. Kyya xine xihpyryme mã repe. Yrome ipyno ro sytatose. Ehxirõko sytatose kuokokõ pokõ jarao tõsenese ahtao, yrome ipyno ro sytatose.

²⁴ Mãpyra kuokokõ pokõ kure potu kyya xine ahtao, ipoko pyra sytatose kure exiryke. Etatoko pahne, otarame ehxirõko sytatose xihpyryme kuokokõ pokõ ahtao repe. Yrome Ritonõpo ehxiropyra mana kypyno xine toexiry poko. Kuokokõ pokõ emero tyrise eya kuokokõme.

²⁵ Kuokokõ pokõ tyorõ pokona atapiakara mana. Morohno poko rokẽ mana. Kuokokõ pokõ tuhke roropa repe. Yrome oximaro erohnõko mã kehko toiro tokoke exiryke. Moro saaro atapiakara sehtone. Kuesẽkõ omipona rokẽ sehtone.

²⁶ Mame toiro kuokokõ pokõ jetũ ahtao, tytororo kuokokõ sam ãko mana. Morararo kure rokẽ kuokokõ pokõ ahtao tytororo sam kara mana, toiro kuokokõ exiryke. Jezu enetupuhnanõ kuokokõ sã mã toto. Kuepekõ etuari- mary eneryhtao kyya xine, emynyhãko sytatose. Kure kuepekõ riryhtao imehnomo a tãkye sytatose kuepekõ poko.

²⁷ Kymarokõ emero Kyrixtu zoko sã sytatose. Tuhke kuokokõ pokõ tyrise Ritonõpo a

kuokokõme. Tõsenetupuhtopõpyry ae ro morara tyrise sytatose. Moro sã kymarokõ emero Jezu Kyrixtu zoko sã sytatose. Kyrixtu zoko pokõ sã sytatose.

²⁸ Naeroro Kyrixtu enetupuhnanõ tyrise Ritonõpo a imehnõ akorehmaneme. Osemazuhme ynara tykase ynororo: “Umükuru poko omi kurã ekaronanõme matose,” tykase. Īkaponã: “Jomiry poko urutõme matose,” tykase imehnomo a. Īkaponã ro: “Jenetupuhnanõ amorepaneme matose,” tykase imehnomo a. Moromeĩpo: “Yjamtunuru ke ynyripohpyry tyritoko,” tykase imehnomo a. Mame: “Kurãkõkara ikurãkatoko ropa,” tykase ynororo imehnomo a. Mame: “Imehnõ akorehmatoko jurumekara toto ehtohme,” tykase imehnomo a. Morarame: “Imehnõ esẽme ehtoko,” tykase imehnomo a roropa. Mame: “Imehnõ omiry ae urutõme ehtoko,” tykase etyhpymy, enara.

²⁹ Emero pyra toitoine rokẽ Ritonõpo nymenekahpyryme mã toto, Tumükuru poko imehnõ amorepatohme. Toitoine rokẽ urutõme roropa mã toto. Toitoine rokẽ amorepatõkõme mã toto. Toitoine rokẽ Ritonõpo jamtunuru nae mã toto orẽpyra inyrohmanohpotoh ritohme.

³⁰ Toitoine rokẽ kurãkõkara kurãkãko ropa mã toto. Toitoine rokẽ roropa imehnõ omiry ae oturũko mã toto. Toitoine rokẽ roropa mokaro nurutopõpyry imehnõ omiry ae ekarõko ropa mã toto kuomirykõ ae.

³¹ Naeroro Ritonõpo nekarory kurã poko openetatoko.

Yrome tyorõ poko ourutorỹko ase seromaroro.

Sero kure kuhse mana.

13

Imehnō pyno kuexirykō poko

¹ Otarāme imehnō omiry ae jotururu waro ase repe.

Otarāme Ritonōpo nenyohtyā omiry waro roropa ase repe.

Yrome imehnō pyno pyra jahtao toiparo rokē oturūko ase,

panaikato sā rokē jotururu exiry, tātā katoh sā rokene.

² Otarāme Ritonōpo omi poe aomiry ekarōko ase imehnomo a.

Otarāme emero poko zuarohxo ase atamorepaketō samo.

Otarāme imehnō motye tupimākō waro roropa ase.

Otarāme Ritonōpo jamitunuru enetuputyryke ya ypy tō enuēnapory waro roropa ase repe, yrome imehnō pyno pyra jahtao otyme kure hano Ritonōpo a?

Arypyra ipunaka.

³ Otarāme ymōkomory emero ekarōko ase tymōkomokākara a.

Otarāme: “Oty kara,” āko ase repe joko zahkary se Jezu waro pyra exiketō ahtao Jezu enetuputyry ya waro toto ehtohme.

Yrome imehnō pyno pyra jahtao toiparo rokē oxiahkapōko ase.

Toiparo rokē ymōkomory ekarōko ase roropa tymōkomokākara a.

4 Imehnõ pyno jahtao penekēhpyra ase kure toto ehtoh eraximary poko.

Kure rokē toto rīko ase.

Imehnõ pyno jahtao zumoxike pyra ase toto poko.

Osenynanohpyra ase.

Ypoko oseahmara ase.

Epyrypara roropa ase

imehnõ motye jehtoh poko.

5 Imehnõ pyno jahtao putupyra exiketõ sã pyra ase.

Zae rokē ase.

Osepyno rokē pyra ase.

Yamene se pyra roropa ase.

Axi hkopyra imehnõ zehno exīko ase.

Eya xine tyryhmase jahtao

onemetakāmara ase.

6 Imehnõ pyno jahtao atākyemara ase tyrypyry poko toehse toto ahtao.

Zae toto exiry poko atākyemāko ase.

7 Imehnõ pyno jahtao penekēhpyra ase

kure toto ehtoh eraximary poko.

“Emero ikurākary waro Ritonõpo mana,” āko ase.

“Kure toto riry poko onymomohkehpyra sehtone,” āko.

Toto anarypopyra roropa ase, enara.

8 Imehnõ pyno nymyry jahtao

jūme toto pyno ase.

Ritonõpo Zuzenu poe imehnõ

amoreparyhtao ya kure repe.

Yrome axītao rokē jomihpyry mana.

Ritonõpo Zuzenu poe imehnõ omiry ae jotururuh-tao,

moro roropa axītao rokē mana.

Tuaro jahtao roropa tuaro jexiry jūme pyra mana.

⁹ Seromaroro emero pyra,

zokonaka rokē zuaro sytatose.

Ritonōpo Zuzenu poe emero pyra zokonaka rokē
imehnō amorepāko sytatose roropa.

¹⁰ Yrome Ritonōpo maro toehse kuahtao xine
emero waro exīko sytatose,
zokonaka rokē pyra.

Zokonaka rokē aehtyā enahketōme mana.

¹¹ Poetome jahtao poeto omiryne jomiry kynex-
ine.

Poeto sã tyxitase ywy, toexianase, enara.

Poeto sã roropa josenetuputyry kynexine.

Yrome seromaroro tuātase jexiryke poetome je-
htopōpyry turumekase ya.

¹² Osene xihpyry ae kuosenerykohtao popyra rokē
osenēko sytatose.

Moro saaro seromaroro pitiko sã rokē Ritonōpo
poko enetupuhnōko sytatose.

Imeīpo imaro kuahtao xine kure kuhse Ritonōpo
enēko sytatose, osēpataka rahkene.

Seromaroro zokonaka rokē zuaro sytatose.

Yrome kuario xine ynororo ipunaka.

Imeīpo zuarohxo exīko sytatose roropa, kuario
xine Ritonōpo ehtoh samo.

¹³ Ritonōpo enetupuhnōko sytatose.

Imaro kuexirykō momohnōko roropa sytatose.

Imehnō pyno sytatose, enara.

Kure Ritonōpo enetuputyry kyya xine kuesēkōme.

Kure roropa imaro kuexirykō eraximary kyya
xine.

Yrome imehnō pyno kuexirykō kure kuhse mana.

14

Ritonōpo Zuzenu nekarory tō poko kyya xine

¹ Morara exiryke imehnō pyno oexirykō poko openetatoko. Ritonōpo Zuzenu nekarory tō se ehtoko yronomyrime. Ritonōpo omiry ekarory se ehtoko imehnomo a. “Ajamitunuru ekaroko ya ōmiry kurā ekarotohme imehnomo a,” kahtoko Ritonōpo a.

² Imepỹ mā tyorō omiry ae tōtururuhtao kuurupyra xine mana. Ritonōpo a rokē oturūko mana, moro omi onetara kuexirykōke. Otarāme Ritonōpo Zuzenu poe zae oturūko ynororo repe yrome etananō onetara mā toto ipunaka.

³ Yrome Ritonōpo omiry ekarone topohme oturūko imehnō netaryme emero. Kuakorehmatorỹko mana yronomyrimehxo Kuesēkō enetupuhtohme kyya xine. Kueanokō jamih-tanohnōko ropa mana orēpyrahxo kuehtohkōme Ritonōpo omipona. Kuemynyhmatohkō arōpōko mana tākye ropa kuehtohkōme.

⁴ Imeimehnō omiry ae oturukety atakorehmāko rokē mana. Yrome topohme Ritonōpo omiry ekarone imehnō Jezu poetory akorehmāko emero itamurumehxo enetupuhtohme eya xine.

⁵ Ritonōpo Zuzenu poe tyorō omiry ae ōtururukohtao tākye pitiko ase. Yrome tākye kuhse ase opoko xine Ritonōpo poe aomiry ekaroryhtao oya xine imehnomo a. Tyoro omiry ae urutō kō kure roropa toh mā repe. Yrome imotyē kuhse Ritonōpo omiry ekaronanō mana imehnomo a. Tyoro omiry ae oururukō se imepỹ ahtao moro omi waro exikety nae ahtao rokē kure mana,

aomiry ritohme ropa õmirykõ ae. Yrome aomiry waro exikety pyra ahtao toiparo rokẽ moro omiry ae oturũko mokyro mana.

⁶ Wekyry tomo ytõko ase oya xine. Amaro xine jahtao tyoro omiry ae rokẽ jotururuhtao ãkorehmara xine jexiry onetara oexirykõke. Ritonõpo nenehpohpyry ya ekaroryhtao oya xine ãkorehmatorỹko ase. Zuaro jehtoh roropa ekaroryhtao oya xine, ãkorehmatorỹko ase. Ritonõpo Zuzenu poe oururukohtao ãkorehmatorỹko ase. Inamorepatopõpyry roropa ekaroryhtao oya xine ãkorehmatorỹko ase.

⁷ Rue tõkehko, haapa roropa aoaomihtõko sã etone mana. Yrome etory waro pyra exikety ahtao, anaomihtopyra mana etory waro pyra toexiryke.

⁸ Soutatu tõ kohmatoh popyrahme sã totose ahtao owõpyra soutatu tõ mana. Typyrekõ anapoipyra roropa mã toto ekurehnõko.

⁹ Morararo tyorõ omiry ae rokẽ imehnõ zuruhtao oya xine õmirykõ onetara mana. Onenetupuhpyra roropa mã toto, topohme toto onurupyra oexirykõke. Õmirykõ orexõto sã rokẽ arypyra exõko.

¹⁰ Kuomirykõ toiro rokẽ pyra mana. Tuhke omi nae sero põkõ mana. Oxisã pyra kuomirykõ mana. Omi waro exiketomo a rokẽ moro omi jarao mana.

¹¹ Yrome imepỹ omiry waro pyra kuahtao xine moro omiry ae oturuketõ moẽ pata põkõme kyya xine mana. Morararo kymarokõ eya xine, moẽ pata põkõme sytatose eya xine.

¹² Ritonõpo Zuzenu nekarory tõ poko penetãko

matose. Yrome ijamitunuru ekaropoko orēpyrahxo oehtohkōme imehnō akorehmary poko Jezu enetuputyry poko oya xine.

¹³ Tyoro omiry ae ōtururukohtao ynara ekaropoto Ritonōpo a: “Ajamitunuru ekaroko ya Papa, topohme joturutohme jetananomo a toto omiry ae,” kahtoko Ritonōpo a.

¹⁴ Tyoro omiry ae jotururuhtao Ritonōpo a josenetupuhtoh poe pyra ase oturūko. Juzenu rokē oturūko Ritonōpo maro.

¹⁵ Naeroro ynara āko ase, Ritonōpo maro oturūko ase juzenu poe roropa repe. Yrome josenetupuhtoh poe roropa oturūko ase Ritonōpo maro. Juzenu poe eremiāko ase Ritonōpo netaryme. Yrome josenetupuhtoh poe roropa eremiāko ase Ritonōpo netaryme.

¹⁶ Oximōme awahtao xine ouzenukō omiry ae rokē: “Kure mase, Ritonōpo,” karyhtao oya xine amaro xine exiketō: “Ŷ, kure Ritonōpo mā rahkene,” kasaromepyra mā toto, ōmirykō onetara toexirykōke. “Otara āko mose nae?” āko rokē toto, ōmirykō waro pyra toto exiryke.

¹⁷ Otarāme ouzenukō omiry ae: “Kure mase, Ritonōpo,” āko matose repe. Morara kary kure repe. Yrome amaro xine exiketō anakorehmara mātose.

¹⁸ Tyotyorōkō omiry ae ōtururukō motye oturūko ase. Moro poko tākye ase: “Kure mase, Ritonōpo,” āko ase.

¹⁹ Yrome oximōme jahtao imehnō Jezu poetory tō maro, tyorō omiry ae jotururu se pyra ase. Jetananō omiry ae rokē jotururu se ase toto amorepatohme. Tyorō omiry ae jotururuhtao

tuhke omi ekaroryhtao ro onetara etananõ mã ipunaka. Yrome jetananõ omiry ae jotururuhtao kurehxo eya xine mana. Tuhke pyra omi ekaroryhtao ro etãko mã toto. Zuario exĩko mã toto.

²⁰ Wekyry tomo, poeto sã pyra ehtoko õsenetuputyrykõ poko. Ý, oorypyrykomo a tuaro pyra ehtoko poetohti samo. Yrome õsenetuputyrykõ poko zuãtatyã sã ehtoko.

²¹ Ynara tymerose Ritonõpo omiryne:
“Tarõkõ zurũko ase, ãko Kuesẽkõ mana.

Tyorõ omiry ae toto zurũko ase.

Moẽ pata põkõ omiry ae toto zurũko ase.

Yrome morara ahtao ro jomiry onetara exĩko mã toto,”

me tymerose Ritonõpo omiryne.

²² Naeroro tyorõ omiry ae oturũko sytatose onenetupuhpynõ tuarõtatohme emero motye Ritonõpo jamitunuru ehtoh poko. Yrome topohme Ritonõpo omiry ekarõko sytatose enetupuhnanomo a toto amorepatohme.

²³ Õximomyrykohtao Jezu poetory tomo, otarame tyotyorõkõ omiry ae oturũko matose. Mame otarame moro taka Jezu poetory kara omõnõko, morara onetapitopyny. “Rowohpe pyrahxo nary keh moxiã nae?” ãko mokyro mana opoko xine.

²⁴ Yrome topohme Ritonõpo omiry ekaroryhtao oya xine, tyyrypyry poko enetupuhnõko mokyro mana õmirykõ etaryke tyya. “Íiryryryme ase,” ãko mã Jezu onenetupuhpyny, topohme õmirykõ etaryke tyya.

²⁵ “Kokoro rokẽ yyrypyry xihpyry poko osenetupuhnõko ase,” ãko mokyro mana oya xine. Mame tosekumuru po porohnõko mana Ritonõpo

ĕpataka: “Kure mase Ritonōpo, emero motye mase imehxo,” katohme Ritonōpo a. “Ajojpe pyra Ritonōpo taro mana, amaro xine,” āko roropa oya xine mana.

Zae oehtohkō poko ōximomyrykohtao Ritonōpo poko

²⁶ Wekyry tomo, zae ehtoh poko āmoreparykō se ase. Oximōme awahtao xine Ritonōpo poko, atakorehmatoko yronymyrymehxo enetupuhtohme oya xine. Toiro eremiāko Ritonōpo poko. Imepỹ āmorepatorỹko mana. Imepỹ roropa Ritonōpo poe enetupuhpotoh ekarōko mana. Imepỹ roropa Ritonōpo Zuzenu poe tyorō omiry ae oturūko mana. Imepỹ mā mokyro oturutopōpyry rīko ropa ōmirykō ae ropa zuaro oehtohkōme. Morohne emero Jezu poetory tō akorehmaryhtao kure moro mana.

²⁷ Mame tyorō omiry ae tōtururu se exikety nae ahtao, kure asakoro rokē oturūko mā toto. Oseruao ahtao kure roropa mana, tuhke pyra exiryke. Ah toiro noturū aporo. Mame tōtyhkase ynororo ahtao ah imepỹ ropa noturuno, toto omiry waro exikety nae ahtao tyritohme ropa ōmirykō ae, zuaro emero ehtohme.

²⁸ Yrome toto omiry waro exikety pyra ahtao, ōmirykō ae toto omiry rine pyra, ah mynyhme rokē nexī toto oximōtohtao. Ikurohtao xine rokē ah noturū toto, Ritonōpo maro rokene.

²⁹ Mame Ritonōpo poe aomiry ekaronanō asakoro ahtao kure. Ah noturū toto. Oseruao ahtao kure roropa mana. Kure imehnō mā toto omiry etāko emero porehme, zae toto exiry enetupuhtohme tyya xine.

³⁰ Morarame toiro otururuhtao ro otarame Ritonõpo mā tōmiry ekarōko imepyny a ekarotohme ropa oximōmākō netaryme. Morara ahtao ah mokyro noturukehno Ritonõpo nekarory mokyro a etatohme oya xine.

³¹ Ritonõpo omiry ekaroryhtao oya xine emero, kure mana, atakomino urutō kō ahtao rokene. Morara awahtao xine zuaro exīko matose, atākyemāko roropa matose, atakorehmāko matose.

³² Ritonõpo Zuzenu poe Ritonõpo omiry nae awahtao xine ekarotohme imehnomo a tuaro ro matose. Ōtururukō se awahtao xine rokē oturūko matose. Ōtururukō se pyra awahtao xine mynyhme rokē matose.

³³ Tākye pyra Ritonõpo mana ajoajohpe typoetory tō ahtao. Yrome zae rokē kuahtao xine kuoximomyrykohtao tākye mana.

Mame emero pata po Jezu poetory tō oximomyryhtao,

³⁴ ah nohpo tō mynyhme rokē nexī toto. Ah nohpo tō oximōmākō onurupyra nexī toto. Ynara āko Moeze nymerohpyry mana: “Nohpo tō onyripyra ehtoko otuisarykōme,” āko.

³⁵ Zae pyra mā nohpo tō ōtururu oximōme awahtao xine Ritonõpo poko. “Otara nykā?” kary se nohpo tō ahtao, ah nekaropō toto tyniokomo a tytapykō taka toytose ropa tahtao xine, enara.

³⁶ Zae pyra jomiry oya xine nae? Etatoko pahne, owino xine Ritonõpo omiry exipyra kynexine. Ritonõpo wino toehse. Amarokomo a rokē pyra Ritonõpo omiry tokarose kynexine, nono pōkomo a emero porehme aomiry tokarose kynex-

ine. Naeroro: “Yna rokē Ritonõpo nekarohpyry nymyry nae,” kara ehtoko.

³⁷ Toitoine matose Ritonõpo omiry ekaronanõme osekarõko. Ritonõpo Zuzenu nekarohpyry apoihpõme osekarõko roropa matose. Naeroro: “Kuesēkõ omi poe morara tymerose Pauru a kuamorepatohkõme,” āko matose.

³⁸ Yrome ynymerohpyry omipona se pyra imepỹ ahtao zae pyra mana. Mokyro omiry onetara ehtoko. Aomipona pyra ehtoko roropa.

³⁹ Wekyry tomo, ynara kahtoko Ritonõpo a: “Ajamitunuru ekaroko ya Papa, zae õmiry ekarotohme imehnomo a,” kahtokõ. Mame tyorõ omiry ae tõtururu se imepỹ ahtao: “Tyorõ omiry ae oturupyra exiko,” kara ehtoko eya.

⁴⁰ Oximõme awahtao xine Ritonõpo poko tuaro sã rokē ehtoko. Zae ehtoh poko rokē ehtoko.

15

Kyrixtu ěsemãkapotopõpyry ropa poko

¹ Wekyry tomo, omi kurã poko osenetupuhtoko. Ynekarohpyry oya xine omi kurã nexiase Jezu Kyrixtu poko. Tonetupuhse oya xine. Aomipona roropa matose seromaroro.

² Ynekarohpyry oya xine omi kure mana. Kuamorepatosene. Tonetupuhse oya xine exiryke typynanohse matose Ritonõpo a, onurumekara ropa awahtao xine. Yrome turumekase ropa oya xine ahtao toiparo rokē tonetupuhse oya xine exiry.

³ Ynetahpyry Jezu Kyrixtu poko ekaroase oya xine. Imehnõ omiry emero motye kuhse kure

moro omi mana. Kyrixtu kynorihne kyyrypyrykō epehpyryme, Ritonōpo omihpyry ae ro.

⁴ Tonēse oramāka topu aka. Mame tōsemākase ropa Ritonōpo a oseruao tōmehse ahtao orihpŷme ropa aehtohme, Ritonōpo nymeropohpyry ae ro.

⁵ Mame tōsemāse ropa tahtao toorihxīpo tōsenepose ropa Peturu a. Mame tynymenekatyamo a roropa 12mākomo a tōsenepose ropa ynororo.

⁶ Mame tuhkākomo a tymaro ytoytoketomo a tōsenepose ropa, oximōme toto ahtao. 500 motye toh kynexine. Mokaro tuhke Jezu enenanō orihpyra ro mā toto. Yrome toitoine mokaro toorihse ropa mā toto.

⁷ Moromeīpo tōsenepose ropa Tiaku a. Mame tynymenekatyamo a tōsenepose ropa oximōme toto ahtao emero.

⁸ Mame mokaro a emero tōsenepose ahtao etyhpŷryme ya roropa tōsenepose ynororo, imūkepyhpyry emūkuakepyry sā ase, etyhpŷryme ya tōsenepose ynororo exiryke.

⁹ Imehnō Jezu nymenekatyā osemazuhme mā toto, ymotye tuisame mā toto. Etyhpŷryme tymenekase ywy Jezu a typoko imehnō amorepatohme. Osemazuhme popyra exiase ipunaka. Jezu poetory tō ryhmase ytoasene. Morara jeh-topōpyry poko ehxirōko ase: “Jezu nymenekahpyryme ase,” karyhtao ya.

¹⁰ Itamurume ypyno Ritonōpo kynexine iirypyryme jahtao rō. Mame ypyno toexiryke typoetoryme jyriase. Ymenekase roropa, typoko imehnō amorepatohme. Toiparo rokē pyra typynanohse ywy. Orēpyrahxo toerohse ywy

aomipona, imehnõ Jezu nymenekatyã motye, emero porehme. Yrome jamoreme pyra ase erohnõko, Ritonõpo yjamihtanohnõko mana kokoro rokene.

¹¹ Omi kurã ekaroase oya xine. Imehnomo a roropa omi kurã tokarose oya xine. Omi kurã ekaronanõme yna exiry oty kara mana. Yrome ynanekarohpyry kure kuhse mana. Moro omi kurã tonetupuhse oya xine rahkene.

Kuẽsemãkaporykõ ropa poko

¹² Ynara ãko ynanase imehnõ amoreparyhtao: “Kyrixtu tõsemãkase ropa Ritonõpo a, aorihxĩpo,” ãko ynanase. Yrome toitoine matose ynara ãko: “Aorihtyã onẽsemãkara Ritonõpo ekurehnõko,” ãko matose repe. Oty katohme?

¹³ Aorihtyã onẽsemãkara ropa Ritonõpo ahtao Kyrixtu roropa ãsemãpyra ropa exiry.

¹⁴ Morara ahtao Kyrixtu onẽsemãkara Ritonõpo ahtao, toiparo rokẽ omi kurã ynanekarory oya xine. Toiparo rokẽ oesẽkõme Jezu menetupuhutory roropa.

¹⁵ Morarame ajohpe pyra mokaro ahtao, ajohpe yna omiry exiry. Azahkuru Ritonõpo poko menetupuhutory roropa, ynara karyke yna a: “Kyrixtu tõsemãkase ropa Ritonõpo a,” karyke yna a. Ajohpe pyra mokaro ahtao, aorihtyã onẽsemãkara ropa Ritonõpo ahtao, Kyrixtu roropa onẽsemãkara Ritonõpo exiry.

¹⁶ Ynara exiryke, aorihtyã ãsemãkary ropa waro pyra Ritonõpo ahtao, Kyrixtu roropa onẽsemãkara ropa exiry.

17 Morarame Kyrixtu onēsemākara ropa Ritonōpo ahtao toiparo rokē menetupuhtory, iirypyryme ro mehtory.

18 Kyrixtu onēsemākara ropa Ritonōpo ahtao, Jezu poetory tō aorihtyā onypynanohpyra ekuretyry Ritonōpo, etuarimatoh tao rokē exiry toto.

19 Axītao rokē, sero po kuahtao xine rokē kypyno xine Kyrixtu ahtao, morarame toorihse kuahtao xine kypyno xine pyra Kyrixtu ahtao, imehnō motye tākye pyra sehtory.

20 Yrome mokaro ajohpe rokē mā toto. Kyrixtu tōsemākase ropa Ritonōpo a aorihxīpo, kutuarōtatohkōme: “Imeīpo ypoetory tō emero ēsemākapōko ropa ase,” katoḥ zae ehtoḥ waro kuehtohkōme.

21 Kymarokō emero orihketōme toehse sytatose orutua pokoino, tyyrypyry poko toehse exiryke. Morararo kuēsemākapotorỹko ropa Ritonōpo mana imepỹ orutua pokoino, kure toexiry poko rokē exikety pokoino.

22 Orihnōko sytatose emero porehme Atāo pakōme kuexirykōke. Mororo saaro Kyrixtu poenōme toehse kuexirykōke kuēsemākapotorỹko ropa Ritonōpo mana.

23 Kymarokō emero ēsemākapōko ropa Ritonōpo mana kuēsemākapotohkō toehse ahtao. Kyrixtu osemazuhme tōsemāse ropa. Imeīpo Kyrixtu omipona exiketō ēsemānōko ropa mā toto Kyrixtu oepyry ropa ahtao.

24 Ritonōpo se pyra exiketō jamitunuru enahkapōko Kyrixtu mana, joroko tōkehko, kowenu tōkehko, tuisa tōkehko roropa. Toto jamitunuru enahkapōko mana. Toto omipona

pyra sero pōkō rīko roropa mana. Tummy omipona rokē toto rīko mana. “Ēmero esēme mase Papa. Sero pōkō emero ōmipona exīko mana,” āko mā Kyrixtu Ritonōpo a.

²⁵ Mame tuisa konōtome Kyrixtu exīko. Zehno exiketō poremākapōko Ritonōpo mana. Toto jamitunuru enahkapōko roropa mana. Kyrixtu omipona exīko mā toto emero.

²⁶ Kuorikyrykō mā kyzehnotokō sā mana kyya xine. Kyzehnotokō zuno sytatose. Kuorikyrykō zuno roropa sytatose. Emero esēme toehse Ritonōpo ahtao kuorikyrykō enahkapōko roropa mana, orihpỹme kuehtohkōme.

²⁷ Ynara tymerose Ritonōpo omiryne: “Imehnō jamitunuru enahkapōko Ritonōpo mana Kyrixtu omipona toto ehtohme emero porehme,” āko. Morara karyke Ritonōpo a sero pōkō emero jamitunuru enahkapōko mana Kyrixtu omipona rokē toto ehtohme emero. Tyjamitunuru rokē onenahkapopyra mana.

²⁸ Morarame sero nono pōkō Kyrixtu omipona tyrise ahtao Ritonōpo a emero porehme, Kyrixtu osekārōko roropa mana Tummy a. Tumūkuru omipona emero tyrise ahtao Ritonōpo a, ynara āko Imūkuru eya: “Ywy roropa ōmipona rokē ase,” āko Imūkuru Tummy a mana. Mame sero pōkō emero esēme exīko Ritonōpo mana, kapuaōkō esēme roropa. Jūme toto esēme exīko mana.

²⁹ Etatoko pahne, aorihtyā onēsemākapopyra Ritonōpo ahtao toiparo rokē osēpurihkapōko matose oepēpyākō myakāme, aorihtyā myakāme. “Aorihtyā onēsemākapopyra Ritonōpo mana,” āko mokaro repe. Ajohpe mā toto. Zae mokaro omiry

ahtao toiparo rokē osēpurihkapory toto topēpyā myakāme, jūme toorihse toto exiryke.

³⁰ Aorihtyā onēsemākapopyra Ritonōpo ahtao toiparo rokē oriorihnōko ynanase kokoro rokene. Yrome aorihtyā ēsemākapōko ropa Ritonōpo mana. Naeroro toiparo rokē pyra oriorihnōko sytatose.

³¹ Wekyry tomo, opoko xine tākye ase Jezu Kyrixtu omipona oexirykō poko. Morara āko ase oya xine kokoro rokē orihsasaka jehtoh enetuputyryke ya.

³² Taro Epezu po roropa orikyīse exiase, kaikuxi tamuru maro osetapakety samo, yzehnotokō a jezujezukuruhtao. “Ameke pyra jorikyry mana,” ase roropa repe. Morara exiryke otyme kure jorikyry ya aorihtyā onēsemākapopyra ropa Ritonōpo ahtao? Popyra exiry ipunaka. Ynara āko imehnō mā repe. “Okynā pyra orihnōko sytatose, oty kara. Naeroro sotuhtone. Eukuru sētone,” āko onenetupuhpynō mā repe.

³³ Turo ehtoko osenekunohpopyra oehtohkōme. Tyyrypyrykō poko exiketō maro osepeme kuahtao xine zae ehtoh rumekāko sytatose kyyrypyrykō poko ehtohme roropa, kuepekō saaro.

³⁴ Toitoinē matose Ritonōpo waro pyra. Morara āko ase ohxirotokōme. Ajoajohpe oehtohkō irumekatoko. Zae ehtoh poko osenetupuhtoko. Oorypyrykō poko pyra ehtoko ipunaka.

Kuokokō ēsemamyry ropa poko

³⁵ Otarāme amarokō ynara āko ekaropōko matose ya: “Otara aorikyhpory ēsemākapōko ropa

Ritonõpo nae? Otara kuokokõ exīko nahe?” āko matosē roropa.

³⁶ Osenetupuhpynõme sã matose. Otyro puhturu arykãko sytatose nono aka. Morara ahtao rokē ēxihtãko mana, ahtãko mã rahkene.

³⁷ Zoko kara, ipuhturu rokē arykãko sytatose nono aka. Tiriikume ahtao, tiriiku puhturu rokē arykãko sytatose. Oxinase ahtao oxinase puhturu arykãko sytatose.

³⁸ Ritonõpo rokē ipuhturu ēxihtanohpõko mana, otyro zokome ehtoḥme. Morarame otyro zoko tahtase ahtao ipuhturu sã pyra mana, tyoro.

³⁹ Sero nono põkõ pũ oxisã pyra mana. Kupũkõ tyoro mana, onokyro pũ tyoro roropa mana. Torõ tõ pũ tyoro, kana pũ tyoro roropa.

⁴⁰ Morararo kapu ao tyotyoro exiketõ nae mana. Sero nono po tyotyoro exiketõ nae roropa mana. Kapuaõkõ kure potu mã toto. Sero nono põkõ kure potu roropa mã toto, yrome oxisã pyra toto kure exiry.

⁴¹ Xixi kure potu mana. Nuno kure exiry tyoro mana. Xirikuato kure exiry tyoro roropa mana. Xirikuato tõ roropa kure exiry oxisã pyra mã kehko.

⁴² Moro saaro exīko kymarokomo kuokokõ tõsemãkapose ropa ahtao Ritonõpo a. Kuokokõ tonēse ahtao motaketyme mana. Yrome tõsemãkapose ropa ahtao Ritonõpo a motapỹme exīko mana.

⁴³ Tonēse kuokokõ ahtao ixihpyryme mana, jamihme pyra roropa. Yrome tõsemãkapose ropa kuahtao xine kure potu kuokokõ exīko, jamihme roropa exīko mana.

⁴⁴ Tonēse kuokokō ahtao aorihtyā ekepyryme rokē kuokokō mana. Yrome tōsemākapose ropa kuahtao xine kuokokō tyoro mana. Ritonōpo Zuzenu nyrihpyry kuokokōme exīko mana. Sero nono poro kuahtao xine sero pō zokome kuokokō mana. Yrome tōsemākapose ropa kuahtao xine Ritonōpo a, kuokokō Ritonōpo Zuzenu nyrihpyryme exīko mana.

⁴⁵ Ynara tymerose Ritonōpo omiryne: “Osemazuhme Atāo tyrise Ritonōpo a isene exiketyme, sero po ytoytoketyne,” āko. Yrome Atāo myakā seromato, Ritonōpo Zuzenu poe imehnō orihpỹme tyrīko mana. Atāo myakā esety Jezu Kyrixtu mokyro.

⁴⁶ Osemazuhme kuokokō mā sero pō zokome rokē mana. Yrome okynā pitiko ahtao imepỹ zoko ekarōko Ritonōpo kyya xine mana. Ritonōpo Zuzenu nyrihpyry ekarōko kyya xine mana kuokokōme.

⁴⁷ Osemazuhme Atāo zoko nono ke tyrise Ritonōpo a. Yrome Atāo myakāme, Jezu Kyrixtu tyhtose kapu ae.

⁴⁸ Sero nono pōkō mā tokoke, nono ke tyrihpyry ke, Atāo samo. Yrome Kyrixtu maro exiketō mā imepỹ zoko apoīko mā toto toorihse tahtao xine. Jezu Kyrixtu zoko panō apoīko mā toto, kapu ae ayhtohpyry zoko panono.

⁴⁹ Seromaroro nono ke tyrihpyry zoko sã kuokokō mana emero porehme. Okynā pyra kapu ae ayhtohpyry zoko sã kuokokō exīko mana, Kyrixtu zoko sã exīko.

⁵⁰ Wekyry tomo, ynara kary se rokē ase oya xine. Kupūkō omōsaromepyra mana Ritonōpo esaka mo-

taketyme kupūkō exiryke. Kuokokō mā motaketyme exiryke Ritonōpo maro exisaromepyra mana.

⁵¹ Yrome etatoko pahne. Ritonōpo osenetupuh-topōpyry sero kypoko xine. Toitoine kymarokō orihpyra exīko. Kytyorōmatorỹko rokē Ritonōpo mana axiny.

⁵² Axī pimyhkary sã tyoro exīko sytatose, rue panō etoryhtao kapu ao. Moro osetoryhtao aorihityã ēsemākapōko ropa Ritonōpo mana, jūme orihzomopyra toto ehtohme. Mame kymarokō emero tyorōmāko mana.

⁵³ Serō pōkō zoko orihketyme mana emero porehme. Toorihse ahtao motāko kuokokō mana. Yrome kuokokō tyorōmāko Ritonōpo mana, motapỹme ehtohme, jūme orihzomopyra kuehtohkōme.

⁵⁴ Ynara tymerose Ritonōpo omiryne:

“Nono pōkō orihzomopyra exīko mana emero esēme toehse jahtao,”

me tymerose. Aomipona exīko mā toto emero porehme. Orihketō tyorōmāko Ritonōpo mana orihzomopyra toto ehtohme. Tōmihpyry ae ro orihpỹme kyritorỹko mana.

⁵⁵ “Naeroro kuorikyrykō zuno pyra sytatose.

Kyyryhmarykō zuno pyra roropa sytatose.”

⁵⁶ Orihnōko sytatose emero porehme tyyrypyhyke kuexirykōke. Kyyrypyrykō poko zuaro sytatose Ritonōpo nymeropohpyry etaryke kyya xine.

⁵⁷ Yrome kyyrypyrykō korokāko Ritonōpo mana, iiryryryme pyra kuehtohkōme. Kyjamihtanohtorỹko mana kyyrypyrykō poko pyra kuehtohkōme, Kuesēkō Jezu Kyrixtu

omipona kuexirykōke. Naeroro, “Kure mase,” sykatone eya.

⁵⁸ Naeroro wekyry tomo, opyno xine ase. Orēpyra ehtoko Kyrixtu enetuputyry poko. Poremāpyra ehtoko roropa. Kuesēkō nyrohmanohpotopōpyry poko erohtoko kokoro rokene. Ritonōpo jamitunuru ke oerokurukohtao toiparo rokē pyra matose erohnōko. Moro waro matose.

16

Tineru ekarory poko

¹ “Yna roropa tineru kurākary se ynanase aropo-tohme Ritonōpo poetory tomo a, etuarimaketomo a, Jutea pōkomo a,” matose ya onymerohpyrykō ae. Etatoko pahne, kure otinerūkō ekarory eya xine. Naeroro otinerūkō ikurākatoko. Morara ase roropa Jezu poetory tomo a, Karaxia pōkomo a. Morara āko roropa ase oya xine.

² Emero nomīko ae rokē otinerūkō apiakatoko ikurākatohme aporo. Tuhke tineru nae awahtao xine tuhke apiakatoko ikurākatohme. Tuhke hkopyra tineru nae awahtao xine tuhke hkopyra apiakatoko ikurākatohme. Mame anapiakahpyrykō tukurākase ahtao oya xine toeporehkase jahtao: “Axī ke otinerūkō apiakatoko,” kara ase. Jeporehkary oneraximara ehtoko. Seromaroro otinerūkō apiakatoko jeporehkary pune.

³ Morarame oya xine toytose jahtao orutua kō aropōko ase Jerusarē pona. Onymenekatyākō

aropōko ase. Pape merōko ase roropa onekarorykō poko Jerusarē pōkō neneryme. Moro pape arōko mā toto otinerūkō maro Jerusarē pona.

⁴ Mame jytory kure ahtao ywy roropa ytōko ase toto maro.

Toytory poko Pauru osetupuhstopōpyry

⁵ Ytoytōko ase Masetonia poro. Mame tōtyhkase jahtao jytory poko Masetonia po, oya xine ytōko ase.

⁶ Otarāme okynā se ase amaro xine. Otarāme ikonopory enahkapōko ase. Mame otarame jakorehmāko matose jytotohme ropa. Aza rokē ytōko ropa ase otarame? Zuaro pyra ase.

⁷ Axītao rokē se pyra ase amaro xine. Okynā se ase amaro xine, Kuesēkō ise ahtao roropa.

⁸ Yrome eraximary se ase aporo taro Epezu po. Otarāme Oseahmatoh Pētekoxite eraximāko ase aporo.

⁹ Tuhke nae taro Ritonōpo omiry etary se exiketomo. Naeroro Ritonōpo omiry poko toto amorepāko ase. Yrome tuhke yzehnotokō nae roropa. Jakorekehkāko mā toto, Jezu Kyrixtu ekaroryhtao ya.

¹⁰ Ysā Timoteu roropa erohnōko Kuesēkō omi poe, omi kurā ekarory poko. Naeroro oya xine Timoteu toytose ahtao eahmatoko atapyīkō taka. Ipyno ehtoko roropa amaro xine se aehtohme.

¹¹ Timoteu onypoihtopyra ehtoko nuaseme ro aexiry poko. Aepyry ropa eraximāko ase kuekyrykō maro. Naeroro akorehmatoko kure rokē aehtohme ropa ya. Tymōkomoke pyra anaropopyra ropa ehtoko owinoino xine.

12 Tuhke rokē ynara asene kuekyrykō a, Aporu a: “Kure ya oytory Korītu pona imehnō Jezu potory tō maro, Korītu pōkō enese,” asene eya. Yrome seromaroro oya xine ytopyra ynororo aporo. Imeīpo tŷpokōke hkopyra tahtao toytory se oya xine mā rahkene.

13 Tuaro ehtoko Kyrixtu onurumekapopyra oya xine imehnō ehtohme. Yronymyryme Kuesēkō enetupuhtoko. Zehnotokō zuno pyra ehtoko. Orēpyra ehtoko Ritonōpo omipona.

14 Oerohtokō poko awahtao xine imehnō pyno ehtoko roropa.

15 Otarāme Extepana tō waro matose ipoenō maro. Extepana tomo a Jezu tonetupuhse osemazuhme Akaia po. Yronymyryme Ritonōpo potory akorehmāko mā toto. Wekyry tomo, etatoko pahne,

16 mokaro maro ehtoko. Toto omipona ehtoko roropa. Imehnō roropa toto maro ahtao, toto sã ahtao roropa, mokaro akorehmatoko roropa, isã oehtokōme Kuesēkō omipona toto exiryke.

17 Tākye ase Extepana tō oehtopōpyry poko Potunatu maro, Akaiko maro. Jakorehmāko mā toto oesahpyo xine jakorehmara toehse oexirykōke.

18 Jeano ākyemāko mā toto, awākyematopōpyrykō saaro eya xine. Kure mā toto ya. Oya xine roropa kure rokē mā toto.

19 Oeahmarykō se Jezu poetory tō taro Azia po. “Kure pāna matou?” kary se mā toto oya xine. Akira tō roropa, Pirixira maro: “Kure pāna matou?” kary se mā toto. Morara kary se Jezu poetory tō roropa, Akira tō tapyī tao oximōketomo.

²⁰ Jezu poetory tō tarōkō emero: “Kure pāna matou?” kary se mā toto, oeahmarykō se mā toto.

Naeroro oseahmatoko oximōme awahtao xine, opyno xine yna ehtoh enetupuhtohme oya xine.

²¹ Sero pape merōko ase jemary ke ro: “Kure pāna matou? Ywy ase Pauru.

²² “Kuesēkō se pyra exiketō wānohnōko Ritonōpo mana,” āko ase.

“Osehko ropa Jezu,” āko ase, Kuesēkō oepyry ropa se jexiryke.

²³ Kure oriporykō se ase Kuesēkō Jezu a.

²⁴ Opyno xine ase ipunaka Jezu Kyrixtu tone-tupuhse kyya xine exiryke. Enara.

⏏
**Khmer Standard Version of the Holy Bible in
the Khmer Language of Cambodia**

Copyright © 1997, 2005 The Bible Society in Cambodia

⏏

© រក្សាសិទ្ធិដោយសមាគមព្រះគម្ពីរសកល

គ្រប់ ផ្នែក នៃ សៀវភៅ នេះ មិន ត្រូវ បាន ផលិត ឬ ប្រើប្រាស់ តាម ទំរង់ ឬ មធ្យោបាយ បែប អេឡិចត្រូនិក ឬ ម៉ាស៊ីន ណាមួយ រួម ទាំង ការ ថត ចម្លង អាត់ សំលេង ផ្ទុក នូវ ទិន្នន័យ ប្រព័ន្ធ ណាមួយដែលអាចយកមកប្រើ ដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីសមាគមព្រះគម្ពីរកម្ពុជា។ ប្រសិនបើ មានការដកស្រង់អត្ថបទគម្ពីរចាប់ពី ១០០០ខ ឡើងទៅ ត្រូវសុំការអនុញ្ញាតពីសមាគមព្រះគម្ពីរ កម្ពុជា

Quotations of the Bible in Khmer Standard Version in any form, must obtain written permission from the Bible Society in Cambodia if the quoted material is inclusive of at least 1,000 verses, or a copy of any book wholly or partially, which amounts to 50% of the book quoted. For any long quotation, notice of copyright must appear as follows: Text copyright © 1997, 2005 United Bible Societies. Used by permission.